HALLGATÓINK DEVECSERBEN

AVIVAT ACADEMIA

A Nyugat-magyarországi Egyetem lapja

2010 : 6 : NOVEMBER - DECEMBER

A TÉR A SÍKBAN

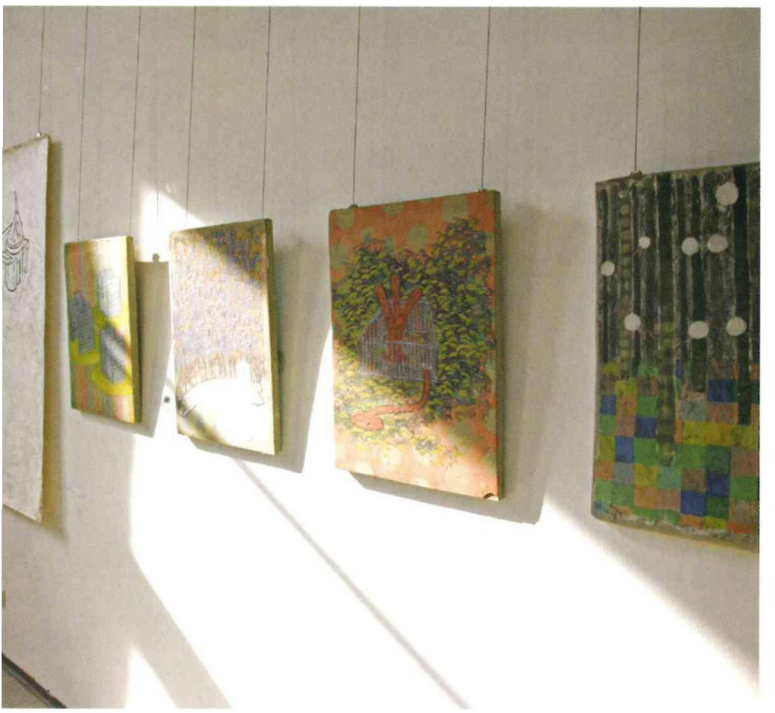

2010. október 21. és november 6. között volt látható a Faipari Mérnöki Kar Alkalmazott Művészeti Intézet Formaterem épületében Nagy Csaba Munkácsy-díjas grafikusművész kiállítása, melyet Mészáros György festőművész, intézetigazgató és Nagy Róbert médiaművész nyitott meg. Az alkotó változatos méretű és technikájú munkáit válogatta össze erre a kiállításra. Láthatóak voltak több négyzetméteres képi felületek éppúgy, mint tenyérnyi méretű alkotások, a vakolatalapra fölvitt kompozíciók mellett vésett falapok sorakoztak.

A kiállító terembe lépve azonban a látogatót mégis az egység hangulata fogadta, hiszen a külsődleges különbségek mögött ugyanaz a szellemi törekvés áll. Ha elfogadjuk a minimalizmus és az absztrakció felé hajló vizuális alkotások kommunikatív természetét, akkor két karakteres alkotói törekvést olvashatunk ki belőlük. Az egyik a képi kifejezés határait kutatja, hogy meddig mehet el a művész a kifejezőeszközök redukciójában és a felhasznált anyagok vonatkozásában. A másik tematikus jellegű, a tér néhány alapvető problémájának értelmezését láthatjuk viszont a képeken, mint a Kert sorozata színes fametszeteken, vagy a kívülről látott, lezárt tér problémája, mint a Metafizikus tér, vagy a Lezárt terek sorozatain. Ezek az alapvető kérdések a tudás archetipikus rétegeit szólítják meg, így a képek mint válaszok is archaikus jelleget viselnek, mintha egy ősi kultúra emlékeivel találkoznánk.

A Vas megyében élő és alkotó Nagy Csaba művei szombathelyi, budapesti galériák mellett láthatóak voltak az elmúlt években a Badenben és Göttingenben rendezett egyéni és csoportos kiállításokon is.

- MML -

EGY JÁRMŰKONCEPCIÓ ÉS VISSZHANGJAI

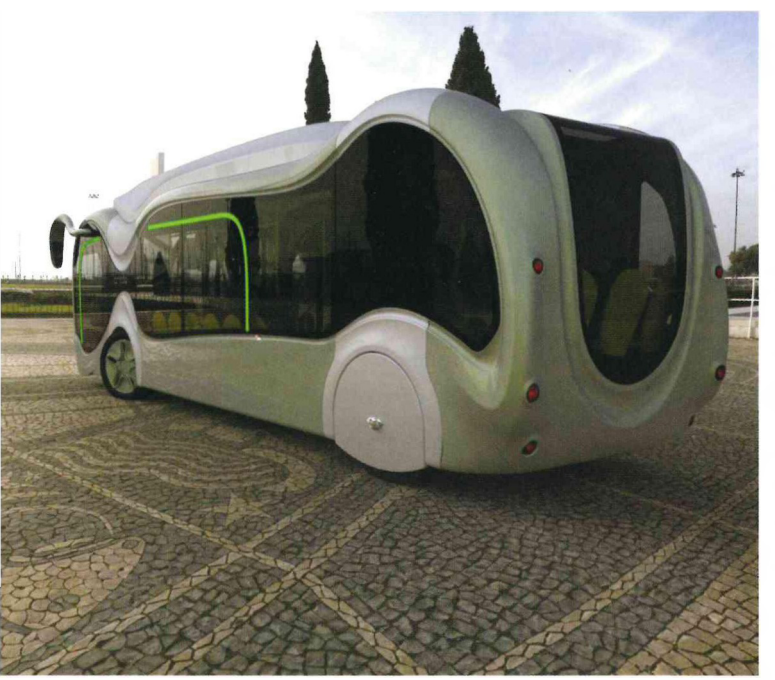

Az NYME FMK Alkalmazott Művészeti Intézetében (AMI) évről évre számos érdekes diplomaterv születik oktatók és hallgatók innovatív együttműködése nyomán az építőművész, a formatervező-művész és a tervezőgrafikus-művész szakon. Az elkészült tervek további sorsa azonban már változatosan alakulhat a külső igények, lehetőségek, feltételek függvényében. Ennek értelmében ígéretes lehet, ha egy végzett hallgató munkája felkelti a szélesebb nyilvánosság figyelmét.

Simon Péter 2010-ben végzett formatervező-művész szakon. Témavezetője, Szentpéteri Tibor egyetemi tanár irányításával egy olyan városi autóbusz tervét készítette el, amely 2010 őszén, miután szerzője internetes fórumokon is bemutatta munkáját, nemzetközi érdeklődést keltett. Ezt követően már a hazai média is felfigyelt a hírre, újságcikk és tv-riport készült a tervezőről.

A négy keréktengelyt villanymotorokkal közvetlenül meghajtó jármű érdekessége az organikus és ergonomikus jelleg ötvözése a szerkezetben és a külső formában. Ahogyan az alkotója fogalmaz koncepciójáról: „a jármű újítása a felülre került alváz. Ezt a nagytestű állatok teherbírási rendszere inspirálta, ahol egy erős gerincoszlop mellett nagy fontossággal bír a súlyelosztás, a lábak elhelyezkedése is. A 'felvázzal' a jármű 100%-ban alacsonypadlójúvá válik. Az extra nagy méretű ajtók és ez a megoldás az utasforgalmat hivatott könnyíteni."

A koncepció egy hazai autóbuszgyár számára készült. A rokonszenves megjelenésű jármű képeit látva bizakodni kell abban, hogy - akár pályázati támogatás nyomán - egyszer az utcán is viszontláthatjuk Simon Péter alkotását.

- MML -

TARTALOM

2 Dr. Barsi Ernő Győr díszpolgára
3 Könyvtáros jubileumi szakmai nap
4 Beszélgetés prof. emeritus dr. Varga Ferenc tanár úrral
5 Az élhető holnapért - akadémikusaink székfoglalója
6 A biztonság jegyében - interjú Orbán Dezsővel
7 Pusztay János finn állami kitüntetést kapott
8 Nemzeti imádság könnyekkel
9 Osztrák-magyar közös eszmecsere a romák helyzetéről
9 Tudományos Diákköri Konferencia a KTK-n
10 A talajjavítás helyzete, lehetőségei
11 A Magyar Tudomány Ünnepe
12 Hallgatói élet a GEO-ban
13 Vatikáni ősbemutató – a Berzsenyi Dániel Vegyeskar a Szent Péter Bazilikában
14 Megismételték a Foucault-féle ingakísérletet
15 Világmegváltók kerestetnek
15 AMI-s sikerek az ECOLOGIC kállításon
16 Apáczai Napok Tudományos Konferencia
17 Tíz éves a MÉK Mintagazdasági Hálózata
17 Fajáték-kiállítás
17 Dél-kínai vendégek Egyetemünkön
18 A birtokpolitika – földkérdés – vidékfejlesztés
19 A móvári Rotaract Club a vörösiszap károsultjainak megsegítéséért
19 Törökországban az NYME-MÉK hallgatói
20 A vörösiszap katasztrófa ökológiai következménye a talajokra
22 A SEK önkéntesei Devecserben
23 Erdész hallgatók Devecserben
23 „Szegény országot az ág is húzza!"
24 Mi voltunk a kezdet
24 Benedek Elek Úszóverseny
25 3. helyezés az országos mesemondó versenyen
25 XI. RODOSZ Konferencia
25 Három nemzet háborús életmentői találkoztak
26 Megemelt élet - Borbély József írása
27 A szőlők és a bor középkori adóztatása
28 Tisztelgés egy óvodapedagógus előtt
B2 A tér a síkban
B2 Egy járműkoncepció és visszhangjai
B3 Tudástér TÁMOP finanszírozásból

Vivat Academia
A Nyugat-magyarországi Egyetem lapja

Apáczai Csere János Kar - Győr,
Benedek Elek Pedagógiai Kar - Sopron,
Erdőmérnöki Kar - Sopron,
Faipari Mérnöki Kar - Sopron,
Geoinformatikai Kar - Székesfehérvár,
Közgazdaságtudományi Kar - Sopron,
Mezőgazdaság- és Élelmiszertudományi Kar - Mosonmagyaróvár
Savaria Egyetemi Központ - Szombathely

VIII. évfolyam, 6. szám
2010. november - december

Főszerkesztő: Hargitai Gábor, hargitaig@nyme.hu
Olvasószerkesztő: Tóth András, tothandras@nyme.hu
A szerkesztőbizottság:
Dr. Albert Levente, lalbert@emk.nyme.hu (EMK)
Balázsik Valéria, bv@geo.info.hu (GEO)
Dr. Bácsatyai László, bacsaty@emk.nyme.hu (EMK)
Dr. Borbély József, jborbely@ktk.nyme.hu (KTK)
Csiha Tünde Noémi (Kommunikációs Iroda)
Kleinhappel Miklós (SEK)
Nagy Mónika nagymonika@atif.hu (AK)
Mészáros Ágnes (KTK)
Takács Judit takacs.judit@bepf.hu (BPFK)
Dr.Tenk Antal tenka@mtk.nyme.hu (MÉK)
Tóth Mariann mtoth@nyme.hu
Dr. Vincze Judit vinczej@mtk.nyme.hu (MÉK)

Címlapfotó: Kleinhappel Miklós
A szerkesztőség címe: 9400, Sopron, Bajcsy-Zsilinszky út 4.
Tel.:99/518-683; 518-365
e-mail: vivatacademia@nyme.hu

Kiadja: Nyugat-magyarországi Egyetem
9400, Sopron, Bajcsy-Zsilinszky út 4.
Felelős kiadó: Prof. Dr. Faragó Sándor rektor

Design: Szarka Judit Gabriella és Szarka Zsófia Adrienn
Felelős vezető: Sziklai Zsolt ügyvezető
Nyomás: Lővér-Print Nyomdaipari Kft., Sopron
Felelős vezető: Priszinger Imre ügyvezető
ISSN 1589-8091
Terjeszti a Nyugat-magyarországi Egyetem
Kiadó: Nyugat-magyarországi Egyetem Kiadó
Az online kiadás internetcíme: http://vaonline.nyme.hu/

DR. BARSI ERNŐ GYŐR DÍSZPOLGÁRA

Dr. Barsi Ernő 2009. március 15-én Győr Megyei Jogú Város Díszpolgára címet kapott. Nagyon elfoglalt. Gyakran hallani tőle, hogy „ahová hívtak, mentem!" Folyamatosan hívják előadást tartani, beszélgetni. Gyakran látni őt táskájával, hegedűjével sietni valahova. Tanár úr a Gyereknap alkalmából tartott előadást a győri Öveges Kálmán Gyakorló Általános Iskolában, ahol közel 300 gyerek hallgatta figyelemmel, ahogy a pünkösdi szokásokról mesélt. Nem csupán egyszerű mesélés volt ez, felelevenítette a pünkösdi király és királyné választás szokásait, közben énekelt, megénekeltetve „kis" közönségét, végül az elmaradhatatlan hegedűjén is megszólaltatta ezeket a dalokat.

- Kérem, idézze fel életének azon eseményeit, melyek meghatározták pályaválasztását, a népzene melletti elkötelezettségét!

- Gyermekkoromat egy csodálatosan éneklő, hagyományokat tartó faluban, Sályban töltöttem, ahol a legények egymás vállára tett kézzel mentek és daloltak az utcán, ahol a tanítás szüneteiben a gyerekek karéjba álltak és csodálatos gyerekjátékokat játszottak. Szívesen emlékszem sárospataki éveimre, ahol Harsányi István (Pista bácsi) személye meghatározó lett: „Kötelező olvasmány? Az semmi! Ti csináljatok plusz munkát!" Egy életre megszerettette velem az irodalmat. Szabó Ervin éneket tanított a teológián. Akkoriban a tandalok járták.... Ő félretette azokat és népdalt tanított nekünk. És mi megszerettük a népdalt.

Zeneakadémiai élményeim közül hegedűóráimat idézném fel, ahol egy-egy órán csak úgy ömlött a zene, ömlött az emberség. Nekünk is hozzá kellett szólni, megtanultunk tanítani, problémákat észrevenni.

A Zeneakadémia befejezése után hazamentem szülőfalumba, Sályba, ahol tanítani kezdtem. Emlékszem hogy a Madarak és Fák napja volt tavasszal. Az egész iskolának megtanítottam egy négyszólamú kánont. A hegyoldalból vezényeltem, ez volt az ünnepség. Azt mondtam az én kis tanítványaimnak, hogy játsszatok, amit akartok, mire azok összeálltak és népdalokat, kánonokat, meg biciniumokat énekeltek. Ez volt számukra a legnagyobb boldogság a világon.

Ekkor jutott eszembe, hogy amit Kodály Zoltántól tanultam a népzene órákon, tovább is adhatnám a népnek. Először csak vallásos, irodalmi estéken kezdtem el népdalokat tanítani, aztán jöttek a tizenéves fiatalok, hogy nekik is tanítsam meg ezeket a népdalokat. Aztán kánonokat is tanítottam, rávezetve őket a többszólamúság szépségére. Hamarosan vegyeskarom lett, amivel aztán már hangversenyeket is tartottam.

1959-ben a győri tanítóképzőbe hívtak. Jó világ volt, hiszen rögtön első évben vonós zenekart szervezhettem, néprajzi szakkört indíthattam. Ennek a szakkörnek köszönhetem azt a mérhetetlen tudást, amivel rendelkezem. Hiszen tanítványaim érdeklődési köre olyan szerteágazó volt, hogy tanítva tanultam.

Meggyőződésem, hogy a kultúrát csak aktívan lehet elsajátítani, a passzív hallgatás, az semmi. Időmet sosem sajnáltam arra, hogy tanítványaimmal ne csak az órán találkozzam, hanem segítsek nekik népdalt gyűjteni, kutatni.

- Ez utóbbi gondolata lehet üzenet a ma iskolája számára is? Mi a mai tanító feladata?

- Először is jó példával kell elől járni. Hadd említsem meg, milyen tudáshoz - ételkészítési recepthez - jutottam a „Szomszédasszony tikot lopott" című népdal és egy Vas megyei gyerekjáték kapcsán, amelyet a Daloló Rábaköz címet viselő gyűjteményemben találhatunk! A népdal szövege a következő:

Dr. Barsi Ernő

1. Szomszédasszony tikot lopott,
de hamar kibizonyodott.
H'jába vitte érte az ecetet,
a húsából semmit nem ehetett.

2. Megkötötte a két lábát,
Elmetszette szárnyát, farkát.
De a madzag rossz volt, az elszakadt,
A más tikja mindjárt hazaszaladt.

A gyermekjáték szövege: Ecetet a tikra, mézet a másikra!

Ezek szerint lehetett egy ecetes elkészítési módja is a tyúkhúsnak. Visszamentem hát Szanyba, ahol a népdalt gyűjtöttem, de sajnos az adatközlő nem tudott segíteni. A választ Écsen találtam meg, ahol meg is hívtak ebédre, és ecetes tyúkhúst készítettek a tiszteletemre.

Azért vitte tehát hiába az ecetet, mert mivel a madzagot rosszul kötötte meg, a lopott tyúk hazaszaladt, az ecet pedig megmaradt.

A példából jól látszik, hogy a hátteret kell megmutatni a gyerekeknek. Véleményem szerint azért nem szeretik a mai gyerekek a népszokásokat, mert nem ismerik azokat. Idegen nekik ez az egész világ, nem ismerik a szavakat, kifejezéseket. Tehát az anyanyelvi fejlesztésben is óriási szerepe van a néphagyományok, népszokások ismeretének. Ha látja, megismeri, megérti, hogy mi van benne, lehetetlen, hogy ne szeresse. És ha még el is játssza, övé a szokás.

- Mi lehet a népszokások mai funkciója? Mit kell tennünk ma, a 21. században?

- Nem lehet megismerni a magyar kultúrát a népi hagyományok ismerete nélkül.1932-ben Kodály Zoltán tartott egy előadást, ahol felidézte, hogy nemrég felkereste egy nagyon művelt ember és azt mondta, hogy nem érti Ady Endrének ezt a mondatát: „beágyazott a

villás vénség". Ha 1932-ben problémás volt ez egy irodalmilag művelt embernek, kérdem én, 2009-ben egy panelházba született városi gyereknek, hogy az ördögbe ne volna probléma! Kodály hozzáteszi: „ennél az egyetlen mondatnál világos, hogy akár tetszik, akár nem, a mi legnagyobb költőink, íróink képsora, képkincse azonos a régi falusi élet képkincsével, szókincsével. Ha mi Petőfiből, Aranyból, Adyból kiirtjuk azokat a sorokat, amiket a régi falusi élet ismerete nélkül nem érthetünk meg, ugyan mi marad belőlük..."

Kik csinálják a szokásokat? Az emberek. Rajtuk múlik, hogy meghal vagy tovább élnek a hagyományok! Tovább kell adni, tovább éltetni a hagyományokat, megmutatva a régi paraszti élet szépségeit, megmutatva a hátteret! Vegyük például a mindenki által jól ismert Pitagorasz-tételt: $a^2 + b^2 = c^2$, ahol az „a+ b" már nincsen, felszámolta a mai élet, de van egy „c". Van a népdal! Ha én ezt megfogom, akkora ereje van, hogy azt a felszámoltat újra létre fogja hozni, közösséggé tudja formálni a szétesett mai magyar társadalmat. Itt van óriási szerepe és jelentősége a népszokásoknak, a népdalnak. Példát kell adni, egy pedagógusnak sugározni kell a népi hagyományok szeretetét, meg kell ismertetni, mert amit nem ismer, azt nem is szeretheti. Azt tudja megszeretni, amit ismer.

Adyt Endrét hívom segítségül, hogy a gyökereink ismeretének fontosságára hívjam fel a figyelmet:

„S fölolvaszt a világ kohója
S elveszünk, mert elvesztettük magunkat."
(Ady Endre: A szétszóródás előtt)

Ha bedobunk egy követ a tóba, nem csak ott támad egy kis gyűrű, körülötte, hanem hozza a következő gyűrűt, tovább gyűrűzik....így megy ez.

Kedves Tanár Úr, Ernő Bácsi! Nagyon köszönöm a beszélgetést. Kívánom, hogy legyen még közöttünk sokáig!

Várszeginé Gáncs Erzsébet NYME-AK

KÖNYVTÁROS JUBILEUMI SZAKMAI NAP

Négy évvel ezelőtt, 2006. november 15-én adták át a Savaria Egyetemi Központ új könyvtárát. Ebből az alkalomból nyílt, valamint szakmai napot szervezett a könyvtár és a Bölcsészettudományi Kar Könyvtár- és Információtudományi Intézeti Tanszék.

A könyvtárosok, a könyvtár tanszék oktatói, valamint hallgatói munkájának köszönhetően számos rendezvény várta az érdeklődőket egész nap: többek között az évek óta – méltán – népszerű Digitális erőd kalandjáték, előadás a mangáról és a japán kultúráról, a Beugró című televíziós sorozat ihlette műsor. Délután a hallgatók szakmai előadásokat tartottak. Ezek előtt Barki Katalin, a SEK könyvtárának igazgatója elmondta, a rendezvénysorozat szervezőit hagyományteremtő szándék vezérelte, terveik szerint a jövőben évente megünneplik ilyen módon az évfordulót. Hangsúlyozta, az előadások témáit a fiatalok saját maguk választották, s a nap folyamán – egyelőre inkább még könyvtárhasználói szemmel – gyakorolhatták, tanulmányaik végeztével milyen lesz majd informatikus könyvtárosként dolgozni.

Az első előadó, Lang Zoltán, aki a 2003-ban, a Berzsenyi Dániel Könyvtár által létrehozott Vasi Digitális Könyvtárat mutatta be, a könyvtárvezető szavaira reagálva megjegyezte, mesterszakosként nehéz volt használói szemmel feldolgozni a témáját (egy bölcsészszakma, amely nincs veszélyben?). Az előadó egyebek mellett felhívta a figyelmet arra, hogy az idén megújult digitális könyvtár jelszava: bármit, bárhol, bármikor elérni. Bereczki Bálint zenével kapcsolatos online szolgáltatásokkal ismertette meg a hallgatóságot. Szót ejtett például arról, hogyan lehet a Youtube-ról mp3 formátumban dalokat letölteni, videókat elmenteni, de beszélt egy olyan honlapról is, ahol az internet legátfogóbb kottagyűjteményében böngészhetnek főképp a komolyzene szerelmesei.

Pint Dénes prezentációjában a népszerű közösségi oldalakról szólt. A Twitter-ről, amelyet a rock and roll-hoz hasonlított (érzed vagy nem), s amely állítólag három napon belül „magába szippantja" az sms hosszúságú szövegek közlésére és olvasására fogékonyakat. A Tumber-ről, ami az újra megosztásról és a tartalomfeltöltésről szól, valamint a Yamm!-ról, amely magyar verzióját jobbnak tartja, mint a Twitter-t.

Gedeon Erika és Hevesi Szilvia felhívta a figyelmet arra, hogy az információs társadalomban sok más mellett a nyelvtanulást is nagyban segítheti az internet. Nem csupán a hagyományos nyelvtanulást, a világháló segítségével otthoni körülmények között a jelnyelv is elsajátítható.

Kondor Zóra előadása révén kiderült, a különféle művészetek iránt érdeklődők is megtalálják a számításukat, mondjuk a Szépművészeti Múzeum és a Magyar Nemzeti Galéria Digitális Képkönyvtárában. A nap Bächer Iván és dr. Fűzfa Balázs beszélgetésével folytatódott, majd szakesttel zárult.

Szöveg és fotó: Kleinhappel Miklós

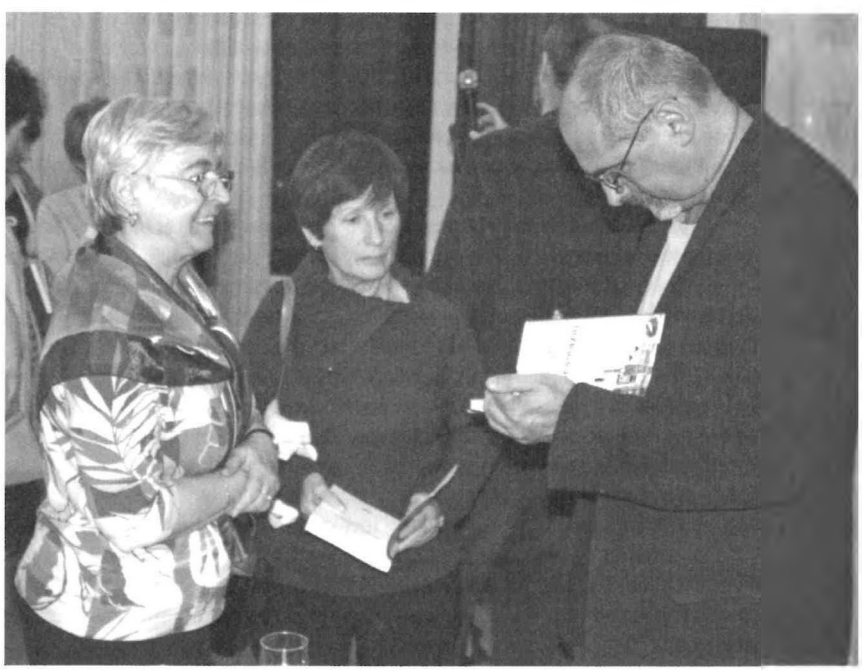

Bacher Iván dedikálta könyvét

BESZÉLGETÉS PROF. EMERITUS DR. VARGA FERENC TANÁR ÚRRAL

A 2010. október 23-i állami ünnepségen, a Parlament Kupolatermében Schmitt Pál köztársasági elnöktől a Magyar Köztársasági Érdemrend lovagkeresztje kitüntetést vehetett át dr. Varga Ferenc az Erdőmérnöki Kar emeritus professzora. Kitüntetése kapcsán beszélgettem vele.

Prof. Dr. Varga Ferenc

- Ha visszaemlékezik az egyetemi évek kezdetére, milyen indíttatásból választotta az erdőmérnöki hivatást?

- Már kisgyermek koromban nagyon érdekelt a természet, ami a későbbiek során is életvitelem egyik fő mozgatója volt. Hozzájárult ehhez az is, hogy édesapám árvízvédelmi beosztásban dolgozott. Gyakran elkísérhettem terepi munkáihoz, így a természethez való vonzódásom még határozottabbá vált. Az erdőmérnöki hivatás, fokozatosan érlelődött meg bennem.

1955-ben érettségiztem, és adtam be jelentkezésemet az Erdőmérnöki Főiskolára (akkor még nem volt egyetem). Az irányított felvételi rendszerben abban az évben nem kerültem be, de ez nem tört le. Elmentem a Budapesti Erdészethez, ahol kezdetben fizikai munkásként csemetekertben dolgoztam, majd egy erdészkerületbe kerültem, ahol sok fatolvaj bánta működésemet. Az egy év alatt alaposan megismerhettem a gyakorlati erdészmunka csaknem valamennyi lényeges mozzanatát, aminek későbbi tanulmányaim során nagy hasznát vettem.

1956-ban sikeres felvételi vizsgát tettem, és lettem a főiskola hallgatója. Az októberi események részben Budapesten, részben Sopronban értek. Talán a véletlenen múlott, hogy nem kerültem külföldre, évfolyamunk 65 tagjából 17-en maradtunk itthon. A mi időnkben az erdőmérnöki diploma megszerzése után legalább egy évet erdőrendezőségi munkában kellett eltölteni, így kerültem a Budapesti Erdőrendezőségre, ahol a Duna-Tisza közi homokfásítások geodéziai előkészítésében vettem részt.

- Mi befolyásolta abban, hogy nem a gyakorlatban, hanem az oktatás és kutatás mellett tette le a névjegyét?

- Már hallgató koromban is részt vettem az oktatómunkában, az Üzemtan Tanszéken demonstrátorként dolgozhattam. A diplomám megszerzése előtt több tanszékre „csábítottak" majdani segédoktatónak, így 1962. február 1-jei hatállyal az Erdővédelemtan Tanszék állományába kerültem. Itt kezdetben gyakornoki, majd rövidesen tanársegédi, adjunktusi beosztásom volt. Az oktató munka mellett igen változatos kutatómunkában volt részem, igyekeztem a gyakorlattól nem elszakadni. A gyakorlattal való kapcsolatomat a faanyagvédelem területén végzet munkám is jelzi, ebben szakértői tevékenységet folytattam.

Döntésemet befolyásolta az is, hogy az oktatói munka során - az állandó hallgatói környezet - nem engedte, hogy „megöregedjek". Így azután megértem azt, hogy jelenleg a 98. szemeszter oktatói munkáját végzem.

- Közel ötven éve végzett erdőmérnökként, mi az, amire szívesen emlékszik vissza akár munkájával, akár személyes élményeivel kapcsolatban?

- Az elmúlt 50 év során értek kudarcok, de jobbára sikerekről adhatok számot. Igazságérzetem sokszor nem maradt meg bennem, ami kisebb-nagyobb kudarcot hozott. Szerencsére, túléltem a dolgot.

Nagyon szívesen emlékszem vissza oktatói munkám során a hallgatók aktív érdeklődésére, különösen diplomatervező hallgatóim, vagy a doktoranduszok eredményes, sikeres szereplésére. Nagy élményt jelentett a külföldi konferenciákon, csereutakon való részvétel is. Egyik alkalommal Freiburgban erdővédelem terepi gyakorlatot tartottam hallgatóknak. El voltak képedve, hogy egy professzor kimegy a hallgatókkal az erdőbe, és még jobban azon, hogy a gombákat és a rovarokat is ismerem. A korábbi emeritus professzori cím elnyerése, és a most átvett kormánykitüntetés is a személyes kedves emlékeim sorát gyarapítja.

- Ma is aktívan részt vesz a kar kutatásaiban, oktatásában. Tudjuk, látjuk, hogy az oktatás nagyot változott az elmúlt évtizedekben. Ön szerint mi segítene leginkább a fiataloknak abban, hogy sikerrel vehessék az akadályokat, és ne sorozatos kudarcélmények határozzák meg többségük egyetemi éveit?

- Mivel közel 50 éve tudom figyelemmel kísérni az oktatás menetét, van áttekintésem a nem éppen pozitív jellegű változásokról. A hallgatók alapképzettsége sok esetben kritikán aluli, ami az általános és középiskolákban az utóbbi 10-15 évben bevezetett „reformoknak" köszönhető. A magyar iskolarendszer ilyen módon való büntetlen szétveréséhez külön népellenes érzelem és tehetség volt szükséges. Nem lenne rossz pl. a hozzánk bekerülő fiatalok számára előkészítő, felzárkóztató oktatás bevezetése, mert biológiai (és matematikai) ismereteik olyan szinten vannak, hogy arra egyetemi képzést felépíteni nem lehet. A felvételi vizsga ismételt bevezetése már megelőzően kiszűrhetné az egyetemi tanulmányokra alkalmatlan tudásszinttel rendelkező hallgatókat. Éppen ebben a tanévben kérdeztem meg az elsőéves környezetmérnökök egy 10 fős csoportját, hogy hányan érettségiztek biológiából. Hárman tartották fel a kezüket. A 7-tel mit kezdjen az egyetemi oktatás? Vannak olyanok, akik szinte nem is tanultak biológiát, és itt vannak.

- Ön köztudottan nagy kártyajátékos (rajongó), a sok munka mellett jut ideje a pihenésre, kikapcsolódásra?

- Valóban, szabad időmben tényleg szívesen tarokkozok. Sajnos, a mai fiatalok már szinte nem is ismerik ezt, Jókai Mór által „a kártyajátékok királyának" nevezett, valóban nagyszerű társasjátékot. A vidám hangulat, a szellemi frissesség fenntartásának egyik eszköze, ami különösen idősebb korban elengedhetetlen életkövetelmény. Hetente egy hosszúra nyújtott tarokk délután egész hétre feltölti az embert. Inkább férfiak szórakozása, de ismerek kiváló hölgy tarokkosokat is.

A tarokk mellett a bridzs is foglalkoztat, de hát az a tarokkhoz képest „kisiskola". Főleg hölgy partnerek vannak, el lehet viselni őket is. Ismerem, de nem játszom az ultit és a snapszlit, a pókert a televízióban követem.

Kedves kikapcsolódásom a balatoni szőlészkedés, borászkodás, és néha a horgászbot is előkerül.

Kedves professzor úr, köszönöm a beszélgetést és engedje meg, hogy munkatársaim nevében még egyszer gratuláljak a kitüntetéséhez.

Koch Róbertné
hivatalvezető

AZ ÉLHETŐ HOLNAPÉRT

2010. december 2-án különleges eseményre került sor a Magyar Tudományos Akadémián. Délelőtt Prof. Dr. Mátyás Csaba, az MTA rendes tagja "Klímaváltozás és erdei ökoszisztémák - evolúció-ökológiai megközelítésben" címmel, délután Prof. Dr. Neményi Miklós, az MTA levelező tagja, a Nyugat-magyarországi Egyetem tudományos és külügyi rektorhelyettese „A biorendszer mérnökök szerepe az agrárium fejlődésében" címmel tartott akadémiai székfoglaló előadást.

Ez volt az első alkalom, amikor a Magyar Tudományos Akadémia közgyűlése magas színvonalú tudományos tevékenységük elismeréseként egyetemünk két tudós professzorát is beválasztotta rendes, illetve levelező tagjai közé. (Erre 2010 májusában került sor.) A két székfoglaló előadásban közös pontot jelentett, hogy témáik szorosan kapcsolódnak az egyetem által nemrég elnyert TÁMOP 4.2.2-08/1-2008/20 projekthez, melynek címe "Az erdő- és mezőgazdálkodás, valamint a megújuló energiaforrás technológiák és a klímaváltozás". A kutatásokat – bár különböző területekről van szó, összekapcsolja az is, hogy környezetünk és benne az ember jövőjére fókuszálnak.

Valahányszor a jövőnkről gondolkodunk, mindig szóba kerül a klímaváltozás problémája, amely szinte azonnal felveti a kérdést: van-e befolyása az embernek a jelenségre és tehet-e valamit a negatív hatások mérséklésére? Ezekre a kérdésekre adott tudományos választ Dr. Mátyás Csaba professzor délelőtti akadémiai székfoglaló előadásában. Az akadémikus szerint - aki a Délkelet-Európát sújtó klímahatások elemzésére 2008-ban a NASA, a NOAA és az Orosz Tudományos Akadémia közreműködésével a Nyugat-magyarországi Egyetem Erdőmérnöki Karán klímakutató koordinációs központot hozott létre - az előrejelzett klímaváltozás szélsőséges hatásai közül elsősorban az aszályok erősödése fogja próbára tenni az erdőtakaró alkalmazkodóképességét. Az általánosan elterjedt véleménnyel szemben úgy gondolja, az evolúciósan kialakult, spontán alkalmazkodási mechanizmusok szerepe elhanyagolható, mert a változások annyira gyorsak, hogy „megelőzik" a spontán folyamatokat. Vizsgálatainak tapasztalatai szerint a feltételek romlásával az erdők esetében hirtelen, tömeges mortalitás (pusztulás) lép fel, amelyet az eddig alkalmazott modellek nem jeleznek előre megfelelően.

Tömeges pusztulások a legutóbbi aszályos periódusban (2000-2003) már előfordultak Magyarországon. A kutató emiatt a veszélyeztetett területek kijelölését tartja a felkészülés érdekében a legsürgetőbb feladatnak. Az eredmények alapján megerősítette, hogy van lehetőség a klímaváltozás hatásainak mérséklésére, de ehhez aktív, felelősségteljes emberi beavatkozásra van szükség az erdőgazdálkodásban és a természetvédelemben egyaránt. A kutatást, amely jelenleg az egyetem által elnyert TÁMOP 4.2.2-08/1-2008/20 projekt keretében folyik, több EU-s együttműködés is támogatja. Az eredmények iránt már eddig is széleskörű nemzetközi érdeklődés nyilvánult meg, többek között a NASA és FAO részéről.

- Kutatásaink rávilágítottak, hogy a síkvidéki szárazsági határ gyors változások színhelye lesz és speciális feladatokat jelöl ki nemcsak Magyarország, hanem az erdő-sztyepp határ mentén egész Eurázsia és Észak-Amerika számára. A probléma globális jellege miatt a további kutatáshoz nemzetközi együttműködésre van szükség. Jelenleg széles körben elterjedt az a vélemény, hogy a változásokra a választ a természet tudja legjobban, ezért például az erdők kezelésénél is egyre jobban vissza kell térni a természetközeli megoldásokhoz. Azonban a spontán evolúciós és ökológiai folyamatokra lassúságuk miatt nem hagyatkozhatunk, szükség van a felelős emberi beavatkozásra – mutatott rá az akadémikus.

Az élhető jövőhöz az egészséges élelmiszer, a tiszta víz, a környezetbarát energiaforrások és az egészséges környezet is hozzátartoznak. Ehhez elengedhetetlen a 21. század biológiai iparának fejlesztése, több területen történő forradalmasítása. Ehhez igyekeznek hozzájárulni a biorendszer mérnökök. Feladataikról, a munkájuk során alkalmazott módszerekről és eljárásokról esett szó Dr. Neményi Miklós professzor, biorendszer műszaki mérnök, a Nyugat-magyarországi Egyetem rektorhelyettese délutáni akadémiai székfoglaló előadásában. – Csodálatos dolog az alkalmazott fizikai, matematikai, kémiai és műszaki ismeretek birtokában az élő rendszerek viselkedésének és a környezet kapcsolatának a lényegét tanulmányozni. Arra törekszem, hogy az agrártermelésben, az élelmiszeriparban, a környezet-, illetve természetvédelemben lejátszódó folyamatokat megismerjem és modellezzem. Tapasztalataink birtokában munkatársaimmal olyan eljárásokat dolgozunk ki, amelyek alkalmazásával az élelmiszer és az egyéb célú biomassza alapanyag termelés fenntarthatóvá válhat, a biológiai anyagok feldolgozása pedig a kedvező eredeti anyagjellemzők megőrzése mellett történhet – mutatott rá az akadémikus.

A biorendszer mérnökök segítik az élő és élettelen rendszerek kapcsolatának harmonizációját. Ennek egyik jellemző példája a precíziós, termőhelyspecifikus növénytermesztési rendszerek műszaki-térinformatikai fejlesztése, amely lehetővé teszi, hogy a kezeléseket, a fizikai és kémiai beavatkozásokat a talaj és a növény állapotának megváltoztatása céljából, szükség esetén 1-2 cm-es pontossággal az adott helyen, „precízen" végezzék el. A térinformatikai eszközök felhasználásával a növény növekedésének és fejlődésének jellemzői, a betegségek és kártevők is szenzorálhatók.

Az előadás azokat a módszereket és eljárásokat is taglalta, melyek révén megvalósulhat az élő (növény) és élettelen (műszaki, informatikai) rendszerek "kommunikációja". A létrejövő adatbázisokat a legkorszerűbb matematikai módszerekkel dolgozzák fel, mint amilyen a Véges Elem Módszer, a Diszkrét Elem Módszer, a Fuzzy Rendszer, Neurális Hálózat Modellek, stb.

- Több olyan projektünk is folyamatban van, amely várhatóan jelentősen hozzájárul a vizsgált tudományterületek fejlődéséhez. Ilyen például a precíziós növénytermesztés „filozófiáját" gyakorlatba ültető műholdas, ún. hiperspektrális reflektancia alkalmazása, amellyel a növényi tulajdonságokat, a betegségeket és kártevőket, valamint a talaj állapotváltozásait követhetjük nyomon térben és időben. Másrészről ígéretesek azok a kísérleteink is, amelyek a sejtmembránok, illetve a sejtfal átjárhatóságának szabályozhatóságát hivatottak biztosítani. Az eredmények, amelyek várhatóan hasznos eljárást adnak a molekuláris biológusoknak, egyben a nano-méretű atomok, illetve molekulák szűrési technológiájának új távlatait nyitják meg – hangsúlyozta az akadémikus.

Csiha Tünde Noémi, Gibicsár Anna

A BIZTONSÁG JEGYÉBEN

A nyár során a Cuha Kollégiumban kiépítettek egy vadonatúj tűzjelző rendszer. Erről és ennek következményeiről, lehetőségeiről faggattam a Hotel Famulus igazgatóját, Orbán Dezsőt.

- Miért került sor az új tűzjelző rendszer kiépítésére?

- Egy kollégiumnak - főként egy panelépület esetében - a tűzjelző rendszerét már sokkal korábban meg kellett volna valósítani.

A törvények annak idején nem kötelezték rá sem az építtetőt, sem az üzemeltetőt. A szabályok szerint egy új beruházáskor vagy átalakításkor azonban ki kell építeni a modern kornak megfelelő a tűzjelző rendszert.

Én úgy gondolom, hogy tekintettel a 350 hallgatónkra, aki itt lakik és éli a mindennapjait egyszerűen muszáj, hogy biztonságban legyenek, hiszen ez fokozottan veszélyes környezet, ahol óhatatlanul történhetnek véletlenek, ami emberi életet, egészségét vagy vagyontárgyakat veszélyeztet. Ezt a veszélyt hivatott csökkenteni a füstérzékelő és tűzjelző berendezés.

- Miért pont most?

- Azért, mert a Kft. megkapta az üzemeltetést egy évvel ezelőtt, és mi azt az elvet valljuk, hogy, a normál rezsi díjon felül kitermelődő díj kerüljön visszaforgatásra az épületbe. Ennek eredménye a B lépcsőház folyamatos felújítása, illetve az első és legfontabbnak gondolt riasztó- és tűzjelző rendszer kiépítése a biztonság jegyében.

- Milyen módon hat ez ki a kollégisták mindennapjaira?

- Mondhatnám, hogy jó és rossz értelemben is kihat. Jó értelemben a kollégisták jelentős része örülni fog neki, hiszen eltűnik a folyosókról a csikkáradat, eltűnnek a kellemetlen „illatok", és kulturáltabbá válik a mindennapi élet.

Rosszul hat azokra a dohányosokra, akik eddig megengedték maguknak, hogy nem törődve a társaikkal, a lakásban, a szobában és a lépcsőházban egyaránt cigarettáztak, kellemetlenséget okozva azoknak, akik füstmentesen szeretnének élni.

Próbálunk igazodni az Európai Unióhoz, ahol a jogszabályok szerint közintézményben tilos a dohányzás. Ezt nekünk is be kell tartani és tartatni.

Ám a dohányosokkal sem bánunk diszkriminatív módon, hiszen folyamatosan alakítgatjuk a dohányzóhelyiséget. Most cseréljük majd ki a meglévő ventillátorokat, hogy jobban kivigyék a füstöt az utcára. Sajnos még mindig sokan dohányoznak az erkélyeken is, ami elvileg nem tilos, ám kollégiumunk speciális jellegéből adódóan nem is túl szerencsés.

Egyrészt az erkélyen való dohányzásnak is van egyfajta kultúrája, amire a kollégisták sajnos nem minden esetben vannak tekintettel, másrészt hangoskodásra ad alkalmat, ami pedig már a szomszédokkal való jó viszony ápolásának nem éppen problémamentes kérdéskörét veti fel.

- Miben különleges a rendszer?

- A rendszer sajnos még mindig nem tökéletes. Akkor lenne az, ha a lakások minden helyiségében lenne füstérzékelő, beleértve a konyhát, fürdőt, wc-t, és minden egyes szobát.

Pénzügyi lehetőségeink jelenleg azt tették lehetővé, hogy lakásonként egy van, az előszobában.

Véleményem szerint a semminél ez is több és jobb, hiszen ha egy lakásban történik valami, akkor azt - mivel központi helyre tettük az érzékelőt - nagyon hamar jelzi a rendszer.

Ezek segítségével megpróbáljuk megelőzni azokat a dolgokat, ami akár egy odaégetett étel otthagyásával keletkezhet, és így nem kerül veszélybe senki testi épsége.

- A Famulus kollégiumba is van egy hasonló rendszer. Mennyiben más ez?

Orbán Dezső a Pannon Famulus Kft. ügyvezető igazgatója

- Azt gondolom, hogy a Famulusban is viszonylag jó a rendszer, bár vannak hibái. Nem mi készítettük ezt, mi már csak készen kaptuk, és ennek a gyenge pontjait azért őszintén el kell mondani. Ezek az érzékelők túl érzékenyre vannak állítva, és mondjuk egy jobban elkészített sült ételnél már tulajdonképpen jelezni képes, és sajnos riaszt is. Nagyon sokszor már magát a főzést is jelzi nekünk.

Azt gondolom, hogy ennél jobb rendszert alakítottunk ki a Cuhában, és mivel nem a konyhában van, nem rögtön fog érzékelni. Komoly füstnek kell lennie ahhoz, hogy jelezzen, ugyanakkor biztonságérzetünk lehet, hiszen a portán jelzi, hogy honnan történt a riasztás. Ilyen esetben a portás intézkedik, és még mielőtt nagyobb baj történne, érzékelni lehet a nem kívánatos eseményeket, melyek reményeink szerint nem következnek be sohasem.

- Ha valamely lakásban jelez a rendszer, mi a kötelessége az ott tartózkodóknak, például ha nem csupán vaklármáról van szó?

- Erről tájékoztatót fogunk körbeadni, de a lényeg, hogy ha megszólal, és tudják, hogy miattuk szólal meg, akkor az volna a legjobb, ha rögtön letelefonálnának a portára, hogy vaklárma esetén tisztázzák, veszély esetén pedig megerősítsék a riasztási állapotot.

Amennyiben az illető nem szól le, akkor a portás kötelessége, hogy telefonáljon. Ha egyik sem működik, akkor még mindig van egy nagyon gyors jelzés: felmegyünk, hogy meggyőződjünk a riasztás helyes- vagy helytelen voltáról, és amennyiben nem vaklárma, akkor fel tudjunk készülni a helyzetre.

Tartunk is majd egy próba tűzriadót, várhatóan szeptember végén, október elején. Megnézzük, mit bír az épület – mennyi idő alatt tud levonulni ennyi ember lift használata nélkül, és hogy ennek mi a konzekvenciája: mire kell odafigyelni, mit kell még egymás között elkövetni és egyáltalán, hogyan működik egy ilyen helyzet a valóságban. Megpróbáljuk a tűzoltóságot is bevonni, hogy életszerűbbé váljon a példa.

A cél, hogy minél inkább biztonságban lehessenek a bent tartózkodók és, hogy egyfajta rend alakuljon ki a nyugodt élethez. Mert az, hogy kiabáljuk, hogy: „Jön a farkas!" – és ezzel megszokjuk a vaklármákat, nem feltétlenül válik hasznunkra. Mi van, ha egyszer tényleg megtörténik? Akkor meg nehogy ne figyeljen rá senki!

A paneltüzekről az utóbbi években elég sokat hallottunk, és ez a kollégium is panel. Nem veszélytelen dologról van tehát szó, és lényegesen többen élnek itt, mint egy átlagos panelben, sok-sok rossz szokással, veszélyérzet nélkül.

Éppen ezért felhívnám a kollégisták figyelmét, hogy a tűzjelző rendszerrel ne játsszon senki! Ez azt jelenti, hogy volt már rá példa a Famulus Kollégiumban, és feltehetőleg a Cuhában is lesz, hogy a tűzoltó készülék tartalmát kifújják, vagy a füstérzékelőt letakarják. Ez addig buli, amíg az az esemény megtörténik, de abban a pillanatban, hogy mi ezt nem vettük észre, és tűzeset következik be már nem lesz túl vicces. Hiába mondom annak az embernek, aki bennégett vagy súlyosan megsérült emiatt, hogy buliból kifújták a parti arcok. Ezek mindig két oldalról szemlélendő dolgok. De akik részt vettek már a kötelező tűzvédelmi oktatáson, azok úgyis hallottak róla, és talán egy kicsit át is gondolták.

- Nyilván ez szankciókat is von maga után. Mire számítson az a kedves hallgató, aki kárt tesz a rendszerben?

- A füstjelző eltakarása, a szándékos rongálás, a vaklárma - a másodiktól - pénzbírságot von maga után. A cél a szabályok betartatása.

- Milyen fejlesztések vannak még tervbe véve a közeljövőben?

- Továbbra is a számítógép-hálózaton szeretnénk javítani, akár egy komolyabb rendszer megvásárlásával, hogy minden szobában gyorsabb, használhatóbb legyen az internet, ill. folytatódnak a lakásfelújítások – pénzügyi lehetőségeink függvényében. Amint végeztünk a B lépcsőházzal, elindulunk az A-lépcsőházban is. Szeretnénk egy jól lakható, remek körülmények között lévő, kiváló állapotú Cuha Kollégiumot teremteni.

Klesitz Eszter
NYME AK

Ékes Szeverin:
A legjobb baráthoz…

A csend vele sohasem
Kínos hallgatás.
Ismer engem, érzem, szeret,
Mindig így lesz…Nem vitás.

Szemembe néz, lelkembe lát,
Nem zavar, hogy ismer.
Előtte már nem szégyellem azt sem,
Ha sírnom kell.

Fájdalmam a fájdalma,
Ha örülök, boldog.
Vele mindig úgy érzem,
Nem léteznek gondok.

Ez talán csak pillanatnyi,
„Fiatalság bolondság",
De megmutatta, hogy létezik,
Szeretet és Boldogság.

PUSZTAY JÁNOS FINN ÁLLAMI KITÜNTETÉST KAPOTT

Prof. dr. Pusztay János, a Bölcsészettudományi Kar Uralisztikai Intézeti Tanszék vezetője szerda délután magas rangú állami kitüntetést vett át Jari Viléntől, a Finn Köztársaság budapesti nagykövetétől.

Prof. dr. Pusztay János

A nagykövet elmondta, nagyon könnyű döntés folyománya volt a Finn Oroszlán Lovagrend I. osztályú érdemrend elismerés odaítélése, hiszen Pusztay munkásságát, érdemeit nagyon jól ismerik Finnországban: kiválóan beszél finnül, nemzetközileg elismert finnugrista, a kis és a veszélyeztetett finnugor népek kultúrájának ápolásával foglalkozik, valamint az Európai Parlament tanácsadójaként tevékenykedik. „Eddig a saját hazámban nem kedvezett nekem a sors" – kezdte beszédét a kitüntetés átvételét követően a Prima Primissima-díjas professzor. Majd azzal folytatta, hogy finnugristaként úgy érzi magát, mint a reménytelen ügyek ügyvédje, mint egy modern kori Don Quijote, egy magányos farkas, aki nem megy a falkával együtt, hanem a saját útjait keresi. Pusztay elmondta még, hogy miután a '90-es évek elején Budapestről Szombathelyre költözött, elsőként az ő fejéből pattant ki az intézmény integrációjának gondolata. Ez akkoriban nem valósulhatott meg, csak bő egy évtizeddel később, viszont a főiskolai rendszer ebbe az irányba indult el. Hangsúlyozta, a saját szakterületén is olyan kérdéseket igyekszik feltenni, melyeket szaktársai sosem fogalmaznának meg. Reménytelen, de nagyon fontos feladatnak tartja a mai globalizálódó világban a finnugor népek kultúrájának ápolását, megőrzését.

Szöveg és fotó: Kleinhappel Miklós

NEMZETI IMÁDSÁG KÖNNYEKKEL

A Vivat Academia mindég nagy örömmel számol be jelen és volt hallgatóink sikereiről. Ez alkalommal is büszkeséggel adunk hírt a messzire szakadt öregdiák, Józsa László Pécsett felavatott faszobráról, Seattle, az amerikai testvérváros ajándékáról.

A 2010. évi Európa Kulturális Fővárosa címet viselő pannon fellegvár legszebb új épületében, a Dél-Dunántúli Regionális Könyvtár és Tudásközpontban szeptember 23-án leplezték le a Kanadában élő dicső firma legújabb alkotását. A kutató tudós elsősorban szakcikkei és előadásai által vált ismertté de a nyugdíjas éveiben kiteljesedett a fiatal korától gyakorolt fafaragó művészete is. Számtalan amerikai és kanadai középület, tér vagy otthon őrzi jellegzetes műveit. A fa szeretete, a faragás élvezete, s a népművészet iránti elkötelezettsége mellett az is motiválja, hogy az idegenbe szakadt honfitársait emlékeztesse szülőhazájuk kultúrájára és a hagyományápolásra.

Az avató ünnepségen egy ablakmélyedésben húzódott meg szerényen, aki nem ismerte, nem is tételezhette föl, hogy a fehér lepellel takart, nemzetiszín szalaggal átkötött, még ismeretlen remekmű alkotóját látja. Fesztelenül állt, egykedvűen mosolygott, a szeme szokás szerint huncutul ragyogott, s a ceremónia kezdésekor felhangzó amerikai himnuszt dudorászta. Ám nemzeti imádságunk bevezető zenéje alatt begombolta zakóját, feszes vigyázzállásba egyenesedett, s mély átéléssel kezdett énekelni úgy, hogy e sorok írójának összeszorult a torka. Józsa László arca meg-megrándult, könnyezett, küszködött, hogy a feltörni készülő sírás ne akadályozza. Akkor határoztam el a beszámoló címét, melyet az is megerősített, amit a művésztől hallottunk az emlékoszlop leleplezést követően, alkotásának bemutatásakor.

„Mielőtt szólnék a most felavatott művemről, engedjenek meg egy vallomást!

Férfiasan vállalom, hogy művész lelkületem miatt amolyan bőgősfajta vagyok, ez az imént látható is volt. Elsírtam magam az esküvőmön és sok más alkalommal, s itt ma, megint könnyekkel küszködtem a himnusz éneklésekor. Az elsőt, az amerikait, többnyire dúdoltam, bár eszembe jutott a szöveg nagy része. A másodikat, a magyart, szívből énekeltem, áhítattal, ahogy azt illik, s közben a sírás fojtogatta torkomat. 53 éve élek távol a szülőhazámtól, de még mindig sokat jelent a magyar himnusz számomra, ezért törtek elő a könnyeim."

Pécs és Seattle testvérvárosi kapcsolata már húsz közös esztendőt számlál, s a jubileum késztette az amerikai egyesületet (Seattle – Pécs Sister City Association) arra, hogy megajándékozza Európa ez évi kulturális fővárosát egy maradandó műalkotással, mely arra emlékeztet, hogy Amerikában, annak távoli, északnyugati sarkában élnek magyarok, akik lélekben ide tartoznak, s a glóbus másik oldalán is magyarul beszélnek, énekelnek és imádkoznak. Józsa Lászlóra, mint alkotóra azért esett a választásuk, mert a Seattle City Hallban elhelyezett '56-os kopjafát is ő készítette az ottani magyarok nagy megelégedésére.

A szeptember 23-i avató ünnepségen Kramár Mária, az egyesület elnöke adta át Józsa László szimbolikus totemoszlopát és dr. Páva Zsolt polgármester vette birtokba a pécsiek nevében.

Kitörő taps fogadta a gyönyörű faragott emlékművet, majd néma csendben, meghatottan hallgatták a jelenlévők a mi szeretett fafaragó művészünket, aki természetesen szóban is a „háttérben" maradt.

„Óriási örömmel és büszkén állok önök előtt egy szál magamban, de ez a 72 éves fiatalember, akit látnak, csak látszólag van egyedül, nagycsaládot képvisel a mai ünnepségen. Feleségét, két lányát és két fiát, unokáját, két húgát, két fivérét, s a kétszáz nyugatra került soproni erdész testvérét is. Meg is kérem szeretettel a soproni kollégáimat és családtagjaikat, tegyék fel a kezüket jó magasra, hadd láthassák őket. Ha jól számolom, legalább 20-25 kéz leng a mindössze 100 főnyi kedves vendégből. Ez számomra legalább olyan elismerés, mint az, hogy

Józsa László új életet varázsolt a rönkből
Fotó: Németh Attila / US Embassy.

én készíthettem el Seattle város ajándékát.

A faragásomról mindenekelőtt azt szeretném hangsúlyozni, hogy egy kivágott óriás életfa, a csendes-óceáni partvidék jellegzetes fája, az itteni bennszülöttek életében legfontosabb szerepet játszó Thuja plicata rönkjéből új életet varázsoltam. Ez a totemoszlop, mint általában minden művészeti alkotás, tartalmazza azt a jó indulatot és pozitív energiát, amelyet az alkotó belevarázsol. Ezért remélem, hogy sokszor körbejárják majd, itt-ott megérintik, és érezni fogják ezt az energiát, a szeretetet, a magyar lelkemet, mely ebből a művemből is észlelhetően sugárzik. Minden egyes látogatónak ígérem ezt, aki a tudás e csodálatos, modern palotájába érkezik, s megismerkedik a lazacos oszlopommal, amelyen 226 évgyűrű számlálható. A halak zöld színe, az ipari tartósító eljárás eredménye, s ez a szín a soproni várositoronyra, a Tűztoronyra emlékeztet, az oxidált réz színére.

Talán fölteszik magukban sokan a kérdést, miért lazacok kerültek az emlékoszlopra. A seattlei testvérbizottság azt kérte, kivételesen ne a magyar népművészetből merítsem a tartalmat és formát, hanem a nekik otthont adó amerikai városra emlékeztessek. Elfogadtam a feltételt, noha tudtam, hogy nem lesz egyszerű. A megoldást, a bennszülött indiánok mesevilágában főszerepet játszó lazacok adták. Az indiánok megfigyelték, hogy a lazacok a természet ősi törvényeit követve édesvizű patakokban születnek, majd kiúsznak a nagy óceánba, s életük végén visszatérnek születésük helyére, hogy utódaik ott kezdjenek új életet. Innen kaptam az ötletet a témához, hisz a lazacok élettörténete emlékeztet a kivándorolt magyarokra. A felfelé úszó halak jelképezik a messzire szakadt magyarokat Seattle városában, a lefelé tartók pedig, a szülőhelyükre visszatérő halak szimbolizálják a különböző időszakokban idegenbe került magyarok visszatérését hazájukba."

Az utolsó szavak közben ismét eltörött a mécses Józsa Lászlónál, de vele együtt sokan így jártunk, s azt is érezhettük, hogy igaz az állítás, mely szerint a művészet átalakít. A könny- cseppet gyöngyszemmé nem, az embert emberebb emberré igen. A szeptemberi délelőttön, a pécsi avató ünnepen valamennyien jobb magyaroknak éreztük magunkat, köszönet érte Józsa Lászlónak.

TM

OSZTRÁK-MAGYAR KÖZÖS ESZMECSERE A ROMÁK HELYZETÉRŐL

A romák kultúrájáról, történetéről és jelenéről szervezett közös konferenciát október 21-én és 22-én, a Benedek Elek Pedagógiai Kar és a Burgenlandi Pedagógiai Főiskola. A kétnapos eszemecsere a burgenlandi Raidingban (Doborjánban) és Eisenstadtban (Kismartonban) zajlott.

A tudományos konferencia témáit a pannon térségben élő romák kultúrája, története és jelen viszonyai képezték. A konferencia munkanyelve a német volt. A rendezvényt a kismartoni főiskola rektora, Dr. Walter Degendorfer, és egyetemünk tudományos és külügyi rektorhelyettese, Prof. Dr. Neményi Miklós nyitották meg. Rektorhelyettes úr a hosszabb lélegzetű és mély gondolatiságú német nyelvű megnyitó beszédében a roma-nem roma együttélés aktuális kérdéseiről szólt, és ráhangolta a közönséget a tematikus előadások befogadására.

A megnyitót követően az első nap délutánján három plenáris előadást hallhattak az érdeklődők. Univ. Prof. Dr. Dieter Halwachs, a grazi egyetem professzora a roma nyelvet a szociolingvisztika szemszögéből vizsgálta. Dr. Christiane Fennesz-Juhasz a roma zenéről tartott hangfelvételekkel színesített előadást. Karunk professzora és a budapesti Holokauszt Dokumentációs Központ igazgatója, Dr. Szita Szabolcs, új kutatási eredményeket felmutató érdekfeszítő előadásában, a magyarországi romák 1944-1945-ös üldöztetéséről és deportálásáról szólt. A konferencia első napja végül koncerttel zárult. A doborjáni Liszt Ferenc Központban a Szlovákiából érkezett „Gypsy Devils", klaszszikus zeneművek cigányzenei feldolgozásával varázsolta el a lelkes közönséget.

Másnap ismét három plenáris előadás alkotta a konferencia programjának gerincét. Emmerich Gärtner Horvath a cigányléttel kapcsolatos sztereotípiák igazságtartalmáról szólt. Dr. Herbert Brettl az ausztriai romák két világháború közötti kirekesztését vizsgálta. Karunk meghívására, a konferencián előadott Dr. Kállai Ernő, a nemzeti és etnikai kisebbségi jogok országgyűlési biztosa, az egri Eszterházy Károly Főiskola Tanárképzési és Tudástechnológiai Karának tanszékvezető főiskolai tanára. Nagy érdeklődést kiváltó előadásában a magyarországi romák aktuális helyzetét ismertette. Az országgyűlési biztos úr előadása nagyban emelte rendezvényünk rangját, hiszen személyében a magyarországi romák viszonyainak egyik legkiválóbb ismerője, és egyúttal a cigányságért felelős magas rangú hivatalnok tisztelte meg konferenciánkat. Jelenléte tovább erősítette karunk és az egri Eszterházy Károly Főiskola Tanárképzési és Tudástechnológiai Kara közötti tudományos kapcsolatokat is.

A konferencia lezárásaként a magyarországi „Kónyai Gipsy Jazz" zenekar adott kisebb koncertet. A roma zenészekből álló zenekar vezetője, Kónyai Flórián, karunk szociálpedagógus hallgatója volt. Intézményünket a közös konferencián nem csak az előadók képviselték. A közönség soraiban szép számmal voltak kari oktatók és németül tudó óvodapedagógus, szociálpedagógus hallgatók is.

TJ

TUDOMÁNYOS DIÁKKÖRI KONFERENCIA A KTK-N

Idén a Közgazdaságtudományi Kar Diákköri Konferenciáján 3 szekcióban 19 pályázatot értékelt a zsűri.

A három szekcióban a következő eredmények születtek:

Gazdálkodási és Pénzügyi Szekció

1. Kovács Kinga: KKV-k finanszírozása Magyarországon és az EU-ban.
2. Kenesey Zsófia: Az önkormányzatok finanszírozási rendszerének vizsgálata és továbbfejlesztésének lehetséges irányai
3. Kornyik Kálmán: Döntéstámogató rendszer fejlesztése és alkalmazása a nyílászáró értékesítésben

Makrogazdasági Szekció

1. Závecz Szilvia: A magyar jóléti állam szerepe a szegénység csökkentésében
2. Nedelka Erzsébet: Az orosz mezőgazdaság két évtizede
3. Szabó Szilvia Zsuzsanna: Az Európai Unió tagországai makrogazdasági mutatóinak statisztikai vizsgálata a jelenlegi pénzügyi-gazdasági válság időszakában

Regionális Gazdasági Szekció

1. Ékes Szeverin - Fazekas Nikolett: A telephelyválasztás logisztikai és humán aspektusai
2. Kristóf Istvánné: Mobilitás határok nélkül
3. Döbrösi-Kovacsics Katalin – Junghaus Ibolya – Tóth Nikolett: Turisztikai brandek a regionális turizmusban: Nyugat-Pannónia és Észak-Magyarország esete

Természetesen a többi részvevő sem maradt jutalom nélkül, hiszen a rengeteg felajánlás mellett olyan tapasztalatokat szerezhettek, amelyek a további tanulmányaik és munkahelyválasztás esetében is előnyt jelenthetnek.

Ékes Szeverin

A TALAJJAVÍTÁS HELYZETE, LEHETŐSÉGEI A MÁSODIK EZREDFORDULÓ UTÁNI MAGYARORSZÁGON

A Magyar Talajtani Társaság és a Geoinformatikai Kar közös rendezvényeként 2010. november 8-án kari tudományos konferenciát tartottak a GEO-n, melyen köszöntötték a 70. születésnapját ünneplő Dömsödi Jánost.

Mélykúti Gábor dékán megnyitó beszéde után Várallyay György, az MTA rendes tagja, Széchenyi-díjas kutatóprofesszor a konferencia levezető elnöke a Magyar Tudomány Napja alkalmából is köszöntötte a résztvevőket.

A bevezető előadást Németh Tamás, az MTA rendes tagja, főtitkára tartotta, amelynek címe megegyezett a konferencia címével: A talajjavítás helyzete, lehetőségei a második ezredforduló utáni Magyarországon. A főtitkár előadásában nemzetközi kitekintés keretébe foglalva mutatta be a hazai talajok helyzetét, a javításuk lehetőségét és kronológiai történetét.

Várallyay György levezető elnök előadásának címe: Szemléletváltozások a magyar talajjavítás történetében. Az előadás páratlan szintetizáló készséggel vizsgálta, elemezte a magyar mezőgazdaság utolsó 60-70 éves történelmében az uralkodó szakaszokat; párhuzamot vonva azokban a talajjavítás helyzetére, szerepére, megítélésére (a különböző szemléletekre). Ezt követően az ország három leginkább javításra szoruló talajcsoportjaival kapcsolatos előadások következtek.

Prof. Dr. Kádár Imre (MTA Talajtani és Agrokémiai Kutató Intézet): A savanyú talajok helyzete, a meszezés kérdése, lehetőségei. A meszezéssel kapcsolatos országos adatbázisok eredményei.

Prof. Dr. Blaskó Lajos (Debreceni Egyetem AMTC Karcagi Kutatóintézet): A szikes talajok helyzete, a fizikai és kémiai javítás lehetőségei.

Prof. Dr. Lazányi János (Debreceni Egyetem AMTC Gazdaságtudományi és Vidékfejlesztési Kar): A homoktájak és talajok helyzete, földhasználati, javítási lehetőségei.

Az előadásokat követő hozzászólásokban főként a talajjavítás tevékenységének csökkenésével, stagnálásával; talajkészleteink állagának romlásával kapcsolatos kérdéseket vitatták meg.

Prof. Dr. Szabó István (Pannon Egyetem Georgikon Kar): A talajtani kutatás, -térképezés, talajjavítás és az oktatás szolgálatában: Dömsödi János 70. születésnapi köszöntése, munkásságának ismertetése. Részletek az előadásból:

„Több mint négy évtizedes, eredményekben gazdag tevékenysége a Kreybig Lajos akadémikus irányításával működő Tőzeg- és Szervestrágya Biológiai Laboratóriumból és a Bányászati Kutatóintézet Tőzegosztályából létrejött jogutód: Helyiipari Kutató Intézetben kezdődött."

„...Dömsödi János tevékenysége mindvégig változatlanul a láptalajok, lápi eredetű talajjavító (tőzeg, lápföld, lápi mész) anyagok kutatása, térképezése; mezőgazdasági hasznosítása volt. Fáradhatatlan résztvevője és irányítója e nyersanyagok, a szerves, tőzeges talajok mennyiségi, minőségi, települési viszonyait feltáró kutatómunkáknak. A kutatási eredményeket rendszeresen – lápvidékenként – az Akadémiai Kiadó tudományos folyóirataiban publikálta (Agrokémia és Talajtan, Földrajzi Értesítő, Földtani Közlöny). Az ország valamennyi lápvidékének sekélyföldtani, talajtani kutatási, térképezési módszereit, eredményeit; a lápterületek földtani, talajtani – települési, rétegtani – viszonyait; a nyersanyagok fizikai, kémiai (a felhasználás technológiai) tulajdonságait; a kitermelés, hasznosítás (területfelhasználás) módszereit, eredményeit felölelő első könyve Stefanovits akadémikus lektorálásával „Lápi eredetű szervesanyag-tartalékaink mezőgazdasági hasznosítása" címmel a Mezőgazdasági Kiadó gondozásában, 1977-ben jelent meg.

Pitti Katalin köszönti az ünnepeltet, Dömsödi Jánost

Az 1980-as évek a külföldi munkák és tanulmányutak időszaka. Felkérés alapján két alkalommal (1980, 1982) végzett Kanadában, Manitóbában lápkutatást, -térképezést és készítette el a tőzegterület un. marásos módszerrel történő kitermelési technológiáját. A Brémai Lápkutató Intézettel (ma Bodentechnologische Institut) való együttműködés, tanulmányutak keretében lehetősége volt az észak-európai (tengerparti- tó-síksági) lápterületek különböző célú (talajhasználat, tőzegkitermelés, természetvédelem) tanulmányozására. Konferenciák, szimpóziumok alkalmával a finnországi, fehéroroszországi, lengyelországi lápterületeket, láphasznosításokat is tanulmányozhatta. Mindezek után készítette el és védte meg 1986-ban „A mennyiségi és minőségi változások szerepe a magyarországi tőzeglápok hasznosításában" című kandidátusi értekezését. Dolgozata az MTA Földrajztudományi Kutatóintézet kiadásában „Lápképződés lápmegsemmisülés" címmel jelent meg (1988). Tevékenysége időközben mindinkább a tőzeglápok és tőzegek átalakulásával, megsemmisülésével kapcsolatos vizsgálatokra irányult. Dömsödi János lápterületeken végzett folyamatos kutatásai, vizsgálati eredményei alapján lehetett regisztrálni, megállapítani: a hazai lápterületek képződményhatárainak rendkívül nagymérvű, intenzitású horizontális zsugorodását; a különböző tőzegtípusok fokozatos átalakulását, lápföldesedését (a talajképződés genetikai folyamatát); e tájak és talajok természeti egyensúlyának rendkívül nagymérvű felbomlását. A folyamatos, módszeres terepi vizsgálatai,

felmérései alapján lehetett kimutatni, hogy a hazai láptalajok szelvényében a „tőzegréteg-összlet" 10 évenként 5-10 cm-rel csökken (átalakul, részben megsemmisül), miközben több 10 milliárd Ft értékű tőzegvagyon megy hasznosítás nélkül veszendőbe.

Dömsödi János tevékeny részvételével, irányításával készült el az Országos Tőzegkataszter (1982), amelynek eredményeként a lápi eredetű talajjavító anyagok bekerültek az Országos Ásványvagyon Mérlegbe. Az 1980-as években a lápterületek kutatásával és hasznosításával kapcsolatos tevékenységi kör a megalakuló Talajjavító-Nyersanyagkutatási és Tervező Irodához (Mezőgazdasági Földtani Szolgálathoz) került. A talajjavító ásványi nyersanyagok kutatása, hasznosítása, műszaki, gazdasági kérdései vonatkozásában a Központi Földtani Hivatal „jobbkezeként" is működő Tervezőiroda munkáját Dömsödi János irányította. Az iroda készítette el évenként a talajjavító ásványi nyersanyagok (tőzegek, lápföldek, lápi mésziszapok, mészkő- és dolomitporok, -őrlemények, gipszanhidrid, alginit, zeolit stb.) éves ásványvagyon mérlegét. A Természetvédelmi Hivatal megbízásából a lápos réti talajokra is kiterjedően Dömsödi János irányításával elkészült a Lápkataszter (1990-95). A gondosan őrzött Kreybig-talajtérképezés (több száz térképlap és talajvizsgálati jegyzőkönyv) anyagának felhasználásával elkészíti a magyarországi „Talajjavítási útmutató"-t (Mezőgazdasági Kiadó, 1984). A sajátos, egységes szerkezetű, 100 db térképszerű ábrát és tükörszerűen (az ábrákkal szemben levő oldalon) a területek talajadottságainak leírását tartalmazó könyv, ez ideig a legrészletesebben mutatja be – kézikönyvként – hazánk talajtakaróját.

Talajjavítással kapcsolatos tevékenységét a GATE Vezető- és Továbbképző Intézet kiadásában megjelent „Ásványi anyagok, kőzetőrlemények felhasználása talajjavításra, tápanyag-visszapótlásra" (1988) és a témakörben rendezett továbbképző fórumok, valamint „Talajjavítás és komposztálás a házi kertben" (Mezőgazdasági Kiadó 1989) c. munkája is bizonyítja. A talajjavításhoz, a kertészeti földkeverékek előállításához használatos tőzegek kitermelése Dömsödi János fúrásos kutatásai, térképezései (rétegsor leírások, minősítések, laborvizsgálatok stb.) alapján történik. Szakterülete iránti elkötelezettségét és szorgalmát a tudományos és ismeretterjesztő közleményeinek nemcsak jelentős száma, hanem a folyóiratok sokfélesége is mutatja (Agrokémia és Talajtan, Földrajzi Értesítő, Földtani Közlöny, Földtani Kutatás, Bányászati Lapok, Magyar Mezőgazdaság, Tudomány és Mezőgazdaság, Kertészet és Szőlészet, Gazdálkodás, Műszaki Tervezés, Erdészeti és Faipari Tudományos Közlemények, Élet és Tudomány, Természet Világa, Geodézia és Kartográfia, Hidrológiai Tájékoztató, Periodica Polytechnica, Telma).

Munkássága az oktatáshoz is kapcsolódik. 1989-ben, az Oktatási Közlönyben meghirdetett pályázat elnyerésével egyetemi docensi kinevezést kapott az Erdészeti és Faipari Egyetem Földmérési és Földrendezői Főiskolai Karára. Oktatói tevékenysége egybeesik a „fehérvári GEO" egyetemi Karrá fejlődésével (Nyugat-magyarországi Egyetem Geoinformatikai Kar, Székesfehérvár). Dömsödi János nevéhez fűződik a székesfehérvári földmérő és földrendező, geoinformatikai (kataszteri) mérnök képzésben a Földtan, Talajtan, Földminősítés és Földhasználat tantárgyi programok kidolgozás , bevezetése, oktatása. Összesen 8 főiskolai, egyetemi jegyzetet írt. A földhasználat témakörében (Dialóg Campus Kiadó, 2006) általános, teljes körű: valamennyi művelési ágra; a talajtechnológiai adottságokra, a mezőgazdasági, erdészeti, természetvédelmi földhasználat-tájhasználat szerkezetére, fejlődési irányaira; a birtokszerkezet helyzetére kiterjedő kézikönyv korábban nyomtatásban nem jelent meg. Dömsödi János munkája a kutatás-oktatás összekapcsolásában, fejlesztésében és a kar földügyekben (földminősítés, birtokrendezés, földhasználat, területfelhasználás, földvédelem, vidékfejlesztés, ingatlanvagyon-gazdálkodás) csaknem évente rendezett országos fórumok, konferenciák megszervezésében is megmutatkozott.

Kutatói, oktatói tevékenységében a geodéta szellemiség mindvégig húzóerőként hat, és ezt geodéta hallgatóinak is továbbítja, mondván, hogy Kreybig is geodéta-hadmérnök volt, és miután leszerelt, a Műegyetem intézetében szerezte meg mezőgazdasági-kémiai ismereteit (végzett kísérleteket saját birtokán) és szervezte, tervezte meg a MÁFI Agrogeológiai Osztályán Európa első, legkorszerűbb hazai talajtérképezését. Dömsödi János a Nyugat-magyarországi Egyetem és a Szent István Egyetem Doktori Iskolájának is tagja. Opponensi, minősítő bizottsági feladatokra más egyetemekről (Corvinus Egyetem, Műegyetem) is felkérik.

Kedves János! A FÖLDHÖZ fűződő munkaszereteted legyen továbbra is töretlen, ehhez kívánok erőt és egészséget, Isten éltessen sokáig!"

Ezután rövid köszöntőt mondott Mizseiné Dr. Nyíri Judit tanszékvezető , Prof. Dr. Füleky György tanszékvezető a Szent István Egyetem részéről, Dr. Solti Gábor ny. főgeológus a Magyar Állami Földtani Intézet részéről, Szabóné Kele Gabriella elnökhelyettes a Magyar Talajtani Társaság részéről, Prof. Dr. Szabó István és Dr. Ágh Pál az International Peat Society Magyar Nemzeti Bizottsága és a Pannon Egyetem Georgikon Kar részéről.

A tudományos ünnepi ülés hangulatát Pitti Katalin operaénekes - egyetemünk szombathelyi karának docense - köszöntője és rövid koncertje tette emlékezetessé.

Dr. Kovács Miklós intézeti munkatárs, Balázsik Valéria adjunktus

A MAGYAR TUDOMÁNY ÜNNEPE

A TIT Fejér Megyei Egyesülete a Magyar Tudomány Ünnepe alkalmából 2010. október 27-én nyitókonferenciát szervezett, melynek a GEO Budai úti épülete adott otthont. A konferencia a Tudományos Ismeretterjesztő Társulat tudomány napi rendezvénysorozatának központi megnyitója volt. Dr. Nagy Rezső a TIT Fejér Megyei Egyesületének elnöke köszöntötte a konferencia résztvevőit, majd Dr. Engler Péter a Nyugat-magyarországi Egyetem Geoinformatikai Kar általános dékánhelyettese bemutatta a karon folyó képzéseket, kutatási munkákat. A további programban érdekes előadásokat hallgathattak meg az érdeklődők a „Túlélhetők-e korunk betegségei" témakörben. Az első nagyon érdekes előadást Prof. Dr. Vizi E. Szilveszter akadémikus, a TIT elnöke tartotta a „Senectus Ipse morbus (Öregség maga a betegség) - igaz ez a XXI. században?" címmel. Ezután még két hasznos és tartalmas előadás hangzott el korunk jellemző betegségeiről és a megelőzés lehetőségeiről: „A stressz korunk legnagyobb kihívása"- Dr. Guseo András az orvostudomány kandidátusa előadásában, majd „A HPV szerepe több rákos megbetegedés kialakulásában, az ellenük folytatott harc sikerei"- Dr. Mihályi Gyula szülész–nőgyógyász, klinikai onkológus főorvos előadásában. Piróth Eszter, a TIT Szövetség igazgatója tájékoztatót adott a TIT szerepvállalásáról a hazai tudományos eredmények népszerűsítésében és a Magyar Tudomány Ünnepi rendezvények szervezésében. Staar Gyula, a Természet Világa főszerkesztője a „Tollforgató Ifjúság" – a Természet-Tudomány diákpályázatának két évtizedének eredményeiről számolt be. A rendezvény az előadók és a vendégek közötti kötetlen beszélgetéssel zárult.

Dr. Engler Péter

HALLGATÓI ÉLET A GEO-N

Az elmúlt hónapokban több programon is részt vehettek a Geoinformatikai Kar hallgatói. Szeptemberben felkerestük Székesfehérvár egyik nevezetességét, a Bory-várat, októberben pedig megrendeztük a már hagyományosnak mondható Elsősök bálját.

Szeptemberben a Székesfehérváron található Bory-várhoz szerveztünk kirándulást. A múzeum kedvelt kirándulóhely a fehérváriak, de a messzebbről érkezők körében is, mégis akadtak olyan hallgatók, akik eddig még nem jártak ezen a helyen. Emiatt is adódott az ötlet, hogy egyik délután egy kisebb csoporttal mi is kirándulást tegyünk a Bory-várhoz.

A Bory-vár Bory Jenő (1879-1959) építész, szobrászművész alkotása. A vár változó művészi színvonalú épületcsoport, amely 1923-tól körülbelül 40 éven át épült. A hely különlegessége, hogy Bory Jenő volt az épület tervezője, kivitelezője, kőművese is. A kazamatától a kilátótornyokig 30 méter a magasságkülönbség, hét torony, harminc kisebb-nagyobb helyiség, köztük három műterem, szobrok, képek, régiségek, műtárgyak várják az érdeklődőket. A vár százoszlopos udvarának körbefutó folyosóin a magyar történelem nagy alakjai, hősök, dalnokok és királyok sorakoznak Álmos ősvezértől Tinódi Lantos Sebestyénig. Érdekesség továbbá, hogy a vár alapanyaga beton, amely anyag akkoriban úttörőnek számított. A szobrászművész családja még ma is ebben az épületben él, szívesen válaszolnak a kirándulók által feltett kérdésekre.

Szeptember 22-én a Mikovinyi Szakkollégium rendezvényeként a GEO érdeklődő hallgatóinak a Terkán Lajos Bemutató Csillagvizsgálóba szerveztünk látogatást. Este 8-kor kezdődött a program, amikor is Dr. Hudoba György előadását hallgathattuk meg a csillagok keletkezéséről és életciklusának egyes szakaszairól, beleértve a vötös óriás, a szupernova és a fekete lyuk korszakokat is. Ezt követően távcsövön keresztül a Holdat, a Jupitert és annak négy holdját lehetett megtekinteni. Kellemes, gondolatébresztő este volt.

Szeptember 29-én busszal indultunk a Mária-völgybe, ahonnan rövid séta után érkeztünk meg a várhoz. Az induláskor aggódtunk a gyülekező esőfelhők miatt, de a múzeumkertben időnként még a nap is kisütött. Bejártuk a kiállítótermeket, felmentünk a vár tornyába, ahonnan szép kilátás nyílik Székesfehérvárra. Az őszi időben kellemes sétát tettünk a vár parkjában is.

Ezután jól esett a meleg kávé a közeli vendéglátóhelyen. Élményekkel gazdagon tértünk vissza a kollégiumba. Remélhetőleg többször adódik olyan alkalom, hogy felkereshetjük Székesfehérvár és a környék nevezetességeit.

Októberben immáron harmadik alkalommal rendeztük meg a Karon az Elsősök bálját, amellyel az első évfolyamos hallgatókat köszöntjük. Viszont évről-évre egyre több felsőéves is ellátogatott a bálra, sőt, egykori hallgatók is visszajöttek erre az estére.

A bál nyitótánccal kezdődött, a hallgatókból álló társulat bécsi keringőt mutatott be, amelyet Ivanics Tamás tanított meg az arra vállalkozóknak a rendezvényt megelőző hetek próbái alatt. A jó hangulatról Fóris Ödön János egykori hallgatónk és zenekara gondoskodott. Amikor az együttes pihenni ment, Szabó János első évfolyamos hallgató, és táncpartnere latin táncokból mutatott be ízelítőt a közönségnek. Éjfélkor a tombolahúzáson közel negyven értékes ajándék talált gazdára. Ezek között voltak könyvek, szakmai folyóirat-előfizetések, de írószerek és ajándékcsomagok egyaránt.

A bál megszervezésében, és a tombolatárgyak felajánlásában rengeteg segítséget kaptunk a kar dolgozóitól, hallgatóitól, és olyan fehérvári üzletektől, akik a geósok körében is kedveltek és jól ismertek. Köszönjük mindenkinek a segítséget!

A programok sora itt még nem ér véget; novemberben „Ki mit tud?"-on mutathatják meg a hallgatók a tehetségüket, decemberben pedig „karácsonyra hangolóval", kézműves foglalkozással várjuk az érdeklődőket.

Szabó Tibor András
HÖK-elnök

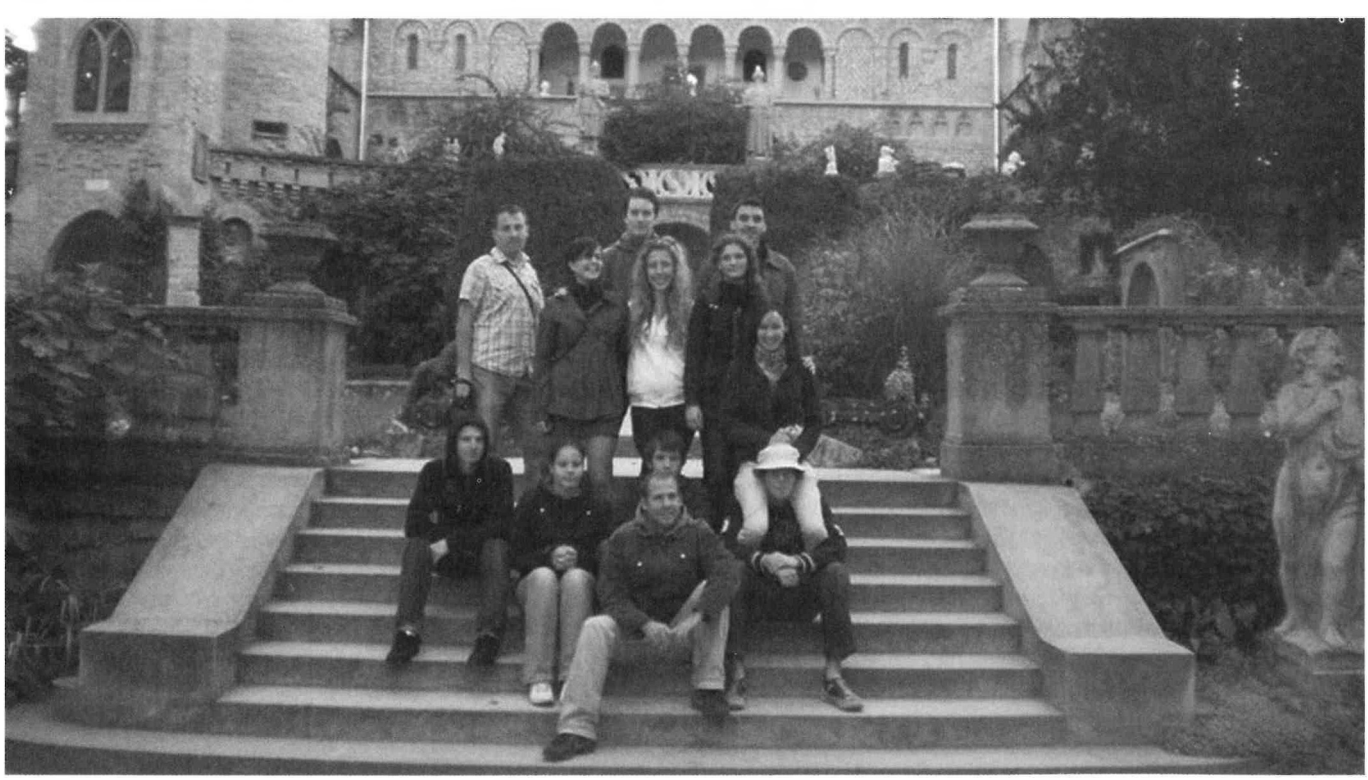

VATIKÁNI ŐSBEMUTATÓ – A BERZSENYI DÁNIEL VEGYESKAR A SZENT PÉTER BAZILIKÁBAN

Másik három kórus mellett a Savaria Egyetemi Központ Berzsenyi Dániel Vegyeskara szólaltatta meg a római Szent Péter Bazilikában Liszt Ferenc Esztergomi miséjének vatikáni változatát november 15-én. Az ősbemutatóra több mint 150 évet kellett várni.

Egy Liszt-kompozíció 21. századi ősbemutató hangversenye olyan jelentőségű esemény, amely minden bizonnyal bevonul az egyetemes zenetörténelembe. Liszt Ferenc az Esztergomi misét az esztergomi Bazilika felszentelésére komponálta, amelyet 1856-ban, a szentelési szertartáson be is mutattak. A nagyzenekarra írt kompozícióból a pápa utasítására a Vatikáni Capella Giulia akkori pap-karnagya, Meluzzi készített egy kisebb apparátusra, orgonára és mélyvonós zenekarra írott változatot – ez az úgynevezett vatikáni változat. Ezt az átiratot Liszt Ferenc átnézte és jóváhagyta, ezért a zenetudomány mint Liszt-művet tartja számon.

Liszt Ferenc római évei alatt számos kísérletet tett a mű vatikáni változatának vatikáni előadására. IX. Pius először támogatta az előadás gondolatát, de Liszt ellenfeleinek intrikái és a mű ellenzőinek hangos bírálatai végül eltántorították a pápát eredeti elképzelésétől. A tervezett vatikáni előadás nem jöhetett létre, a mű kézirata a vatikáni levéltárba került, s csak néhány marginális zenetörténeti megjegyzés utalt a létezésére.

A 2010. november 15-i vatikáni ősbemutató több szempontból is nagy jelentőségű, zenetörténeti súlyú előadás. Az Esztergomi mise vatikáni változata először szólal meg azon a helyen, ahová a szerző szánta, és történelmi pillanatnak tekinthető az a tény, hogy a római Szent Péter Bazilikában ezt a bemutatót nem a Capella Sistina, a hivatásos pápai énekkar szólaltatja meg.

Példa nélküli ez az esemény, amely jól mutatja az európai kulturális összefogás teremtő erejét. Az olasz–német–magyar szervezésben megszületett vatikáni zenei produkciónak számos magyar közreműködője lesz, a résztvevő négy magyar kórus egyike a Nyugat-magyarországi Egyetem Savaria Egyetemi Központ Berzsenyi Dániel Vegyeskara, amelynek karigazgatója Vinczeffy Adrienne, a Zenei Tanszék docense. A nagy jelentőségű zenei esemény magyarországi szervezője és dirigense szintén a Savaria Egyetemi Központ oktatója, Virágh András Liszt-díjas orgonaművész-karnagy, főiskolai tanár, a Budapesti Belvárosi Főplébániatemplom zeneigazgatója. A bemutató további magyar résztvevői közül a Belvárosi Vonósok a zenekari kíséretet, Palatinus Violetta szoprán énekművész, Bakos Kornélia alt énekművész, Molnár András Kossuth-díjas tenor, és Tóth János Liszt-díjas basszista operaénekesek mellett az orgonaszólamot Ács József orgonaművész szólaltatja meg. Az előadás további szólistái és kórusai Németországból, Olaszországból és Ausztriából jönnek.

A több éves szervezési munkát a németországi Eschweiler Liszt-társasága végzi, amelynek alapítója és vezetője Ács József és Palatinus Violetta. Mindketten magyarok, elkötelezettek Liszt Ferenc művészete és az egyetemes magyar kultúra iránt. Saját kiadásban jelentették meg a világon elsőként Liszt Ferenc vatikáni alkotását és ők a németországi szervezői a vatikáni ősbemutató előadásnak is. A vatikáni bemutató hangverseny előtt a teljes apparátus megszólaltatta Liszt Ferenc Esztergomi mise Vatikáni változatát a budapesti Belvárosi Főplébániatemplomban november 11-én.

SEK

A Vinczeff Adrienne vezényelte vegyeskar fellépése
Fotó: archív, Tóth Ákos

BECSÖNGETTEK DIÁKHITEL-HATÁRIDŐ: DECEMBER 15.

Már csak szusszanásnyi idő van hátra az idei esztendőből, ideje átgondolni, okosan gazdálkodtál-e az első tanévben. Érdemes azt is mérlegelned, lesz-e elég pénzed a tavaszi szemeszterre, vagy más pótlólagos forrást kell keresned. Ha önmagad akarod alakítani a pénzügyeid, bátran tervezz a Diákhitellel! Ha még 2010. december 15-ig igényled, már 2011. január 15-én a teljes őszi félévre járó összeghez, akár 200 ezer forinthoz, ha költségtérítéses hallgató vagy akár 250 ezer forinthoz is hozzájuthatsz.

Miért is tervezz bátran velünk? Az igénylés gyors és egyszerű: mindössze a szükséges papírokat kell leadnod a kijelölt bankfiókokban vagy a nagyobb postákon. Ha nem múltál el 40 éves, magyar állampolgársággal és aktív hallgatói jogviszonnyal rendelkezel, hitelbírálat nélkül hozzájuthatsz az igényelt összeghez. Ezzel a szabadon felhasználható kölcsönnel több pénzt fordíthatsz a számodra hasznos dolgokra.

A Diákhitel előnye: törlesztened csak a tanulás befejezése után kell, a kötelező törlesztő részlet pedig majd a jövőbeni jövedelmedhez igazodik. Az előtörlesztés díjmentes, sőt az így befizetett pénz közvetlenül a tőketartozást csökkenti.

A Diákhitel nem bankhitel. A Diákhitel Központ - jogszabály szerint - önköltségi elven, üzleti haszon nélkül ad hitelt a diákoknak. A hitelfelvétel felelős döntés, érdemes utánanézni a további részleteknek a www.diakhitel.hu weboldalon.

MEGISMÉTELTÉK A FOUCAULT-FÉLE INGAKÍSÉRLETET

A Savaria Egyetemi Központ Természettudományi Kara idén is részt vett a Csillagászati és űrkutatási hetek szervezésében és lebonyolításában. Október végén számos program várta a csillagászat iránt érdeklődőket: előadások, könyvbemutató, kiállítás, távcsöves bemutató és a Foucault-féle ingakísérlet megismétlése a szombathelyi Székesegyházban.

Az űrkutatás fél évszázadáról szóló kiállítással kezdődtek a 31. Csillagászati és űrkutatási hetek szombathelyi programjai. A tárlatot a Savaria Egyetemi Központ C–épületének aulájában október 31-ig lehetett megtekinteni.

Három napon át a Föld forgását bizonyító Foucault-féle ingakísérletet mutatták be a Székesegyházban, a kísérlet 130. évfordulója alkalmából. Az első nap, az inga elindítása után három előadás hangzott el: prof. dr. Jankovics István A Foucault-inga Szombathelyen, dr. Kovács József Miért fordul körbe? – a Foucault-inga fizikája, dr. Fűzfa Balázs pedig „És mégis mozog a Föld", avagy az irodalom és a világegész címmel osztotta meg gondolatait az érdeklődőkkel. E prezentációkat rögzítették és a kísérlet három napja alatt folyamatosan vetítették.

Maga a kísérlet: a Székesegyház központi kupolájából harminc méteres huzalon lengett az inga, amely körülbelül 15 percenként ütött el egy-egy fabábut. A XIX. században mindössze hárman tudták kivitelezni a Foucault-féle kísérletet. A névadó 1850-ben, a később Nobeldíjas holland fizikus, Kamerlingh Onnes 1879-ben és Kunc Adolf 1880-ban. A kísérlet a Föld tengely körüli forgásnak bizonyítása. Lényege, hogy egy hosszú, lengési síkjában szabadon elforduló inga mozgását tanulmányozzák. A Föld forgása miatt a fellépő Coriolis-erő elfordítja az inga lengési síkját, ami az inga által homokba rajzolt nyomvonalakon jól látható. Az Egyenlítő kivételével a Föld szinte bármely pontján fellógatott ingán megfigyelhető, ahogy a lengés síkja lassan elfordul. A sarkokon a lengési sík egy nap alatt teljesen körbefordul. A valóságban nem a lengési sík változik, hanem a Föld fordul el az inga alatt, Newton első törvényének megfelelően. Más szélességeken a sík forgási sebessége arányos a szélességi fok szinuszával, tehát például 45 fokon minden 1,41 napban, 30 fokon kétnaponta fordul körbe.

Dr. Veres András szombathelyi püspök az ingakísérlet kapcsán elmondta, 130 évvel ezelőtt a Székesegyház adott helyet egy olyan kísérletnek, amelyet Magyarországon először itt végeztek. „A templom a hívő ember számára szakrális hely, ahova rendszeresen imádkozni jönnek össze, de a művészet és a tudomány is helyet kap benne. Valójában mindkét terület művelése az istendicséret sajátos formája. Ezért szívesen adtunk lehetőséget most is e kísérlet felújítására, amely bizonyára sokak érdeklődését felkelti majd".

A város közgyűlése Kunc Adolfot, – aki ekkor a Szent Norbert-rend tagjaként, a szombathelyi premontrei főgimnázium tanára, majd 1875-től 1884-ig igazgatója volt – kérte fel a méltán híres és mind a mai napig meg nem haladott Szombathely-monográfia elkészítésére, sőt őt választották a nagygyűlés titkárává is. A kísérletre a nagygyűlés fénypontjaként, augusztus 25-én került sor. Aznap délután mutatta be Kunc Adolf a székesegyházban a kupola legmagasabb pontjában felfüggesztett 30 méter hosszú Foucault-féle ingával a magyar és nemzetközi fizikatudomány történetében is számon tartott ingakísérletét. A kísérlet a Föld forgásának bemutatására szolgált. Ezt a kísérletet először Foucault végezte el 1851-ben a párizsi Pantheonban, egy 67 méter hosszú, 28 kilogramm tömegű ingával. Kunc két volt premontreis tanítványát kérte meg arra, hogy segédkezzenek neki: Gothard Jenőt (ő építtette a ma is működő csillagászati obszervatóriumot) és Gothard Sándort. Magát az ingát is ők készítették.

A Csillagászati és űrkutatási hetek szombathelyi programjai keretében a fentieken kívül a Gyermekek Házában dr. Péntek Kálmán a csillagászat történetének nagy eseményei közül a Kepler-féle bolygómozgási törvényekről beszélt. A SEK Regionális Felsőoktatási Forrásközpont Konferenciatermében Ponori Thewrewk Aurél csillagász (A Hold) Az ég királynője címmel tartott előadást és könyvbemutatót. Ezeken kívül egy hétig minden nap 19.30 és 21.30 között az egyetemi központ C–épületének tetején lévő Kövesligethy Radó Oktató Csillagvizsgálóban távcsöves bemutatón lehetett részt venni. A rendezvényeket a Gothard Amatőrcsillagászati Egyesület, a Gothard Asztrofizikai Obszervatórium, a Megyei Művelődési és Ifjúsági Központ és a Savaria Egyetemi Központ Természettudományi Kar szervezte.

Kleinhappel Miklós
Fotó: Horváth Csaba Vas Népe

A harminc méteres huzalon lengő inga körülbelül 15 percenként ütött el egy-egy fabábut

VILÁGMEGVÁLTÓK KERESTETNEK

Magyarország a jövő évi európai uniós elnöksége idején sokat tehet azért, hogy „megmentse" a világot – hangzott el Risto Isomäki finn író szájából, Elsodort világok című regénye és a történet alapján elkészült képregény szombathelyi bemutatóján, illetve ez utóbbi lapjaiból összeállított kiállítás megnyitóján az Agora–Pincegalériában.

A rendezvény utolsó perceiben tett kijelentés nem volt pusztába kiáltott szó, vagy éppen túlzó, hiszen egyrészt hol is lehetne ilyen témákat feszegetni, ha nem egy klímaváltozással foglalkozó ökothrillerről szóló diskurzuson, másrészt pedig hol másutt lenne a világmegmentő, világmegváltó gondolatoknak helye, ha nem a könyvekben? A (nem) túlzásról pedig később; hiszen a könyvek sem azzal kezdődnek, hogy a rossz jóra fordul... Minden esetre a fentiek alapján bátran ki lehet jelenteni, a kiadványok bemutatója, mint az idei Szent Márton-ünnep felütése, hatásosra sikeredett.

Dr. Molnár Katalin, a Bölcsészettudományi Kar dékánja a rendezvényt köszöntő beszédében elmondta, a könyv cselekményének helyszíne és a vasi megyeszékhely látszólag éppen olyan messze van egymástól, mint amekkora a távolság az ökológia és a BTK szakmai tevékenysége között, még akkor is, ha a kar egyes munkatársai részt vettek a kötet fordításában. Ám az egykori Berzsenyi Dániel Főiskola és Nyugat-magyarországi Egyetem házassága jóval több volt, mint szervezeti átalakulás. Ugyanis integrált felsőoktatási intézmény jött létre, s e keretek között a hallgatók fogékonyabbak a környezetvédelemre, nem beszélve arról, hogy a szakemberek az NYME több karán végeznek ökológiával kapcsolatos kutatásokat – hangsúlyozta a dékán. Majd hozzátette: a környezettudatosság a három SEK-kar mindennapjaiban másképp is tetten érhető, például abban, hogy dr. Fűzfa Balázs, a BTK egyetemi docense irodalomtankönyveit az országban egyedülálló módon újrahasznosított papírra nyomtatták.

Harriet Lonka, a Finnagora Finn Kulturális és Tudományos Intézet igazgatója rámutatott, ritka, hogy egy külföldi mű regény és képregény változata egy időben lásson napvilágot. Az előbbi a szépirodalom eszközeivel beszél az ökológia fontosságáról, az utóbbi pedig akár a gyerekek számára is élvezhető, ezáltal pedig olyan olvasóközönséghez is eljut, melyhez vaskos párja nem. A kiadványokat itthon megjelentető Nyitott Könyvműhely igazgatója, Halmos Ádám kifejtette, a 2004 óta létező kiadó a kezdetektől jelentet meg olyan munkákat, amelyek szerzői környezetvédelmi témákat boncolgatnak. Ezért nem volt kérdés, hogy a könyvműhely a magyar olvasóközönség rendelkezésére bocsátja-e Risto Isomäki írását. Az igazgató hangsúlyozta, Magyarország sokat tanulhat Finnországtól a környezetvédelem vonatkozásában is. Eliisa Pitkäsalo, a magyar fordítást az eredeti szöveggel egybevető szakembertől megtudtuk, a regény Finnországban 2005-ben jelent meg, s jelölték a legrangosabb finn irodalmi díjra, amit ugyan nem kapott meg, de két másik fontos elismerést magáénak tudhat. A képregény 2008-ban látott napvilágot (Jussi Kaakinen és Petri Tolppanen készítette), ami szintén díjnyertes. A lektor tavaly karácsonykor vette kézbe a könyvet, s a történet lebilincselő olvasmánynak bizonyult, ezért külön öröm volt számára a fordítás, ami a szombathelyi és a debreceni egyetem munkatársainak együttes munkája – sőt, hallgatók is részt vettek benne. A szerzővel Antonio Donato Sciacovelli, a BTK tudományos dékánhelyettese beszélgetett. Risto Isomäki – aki 25 éve foglalkozik a környezetvédelemmel – írásai közül egyiknek sem volt akkora hatása, mint a regénynek. Az Elsodort világok hazai, finn fogadtatása egyenesen sokkolta, az már csak hab a tortán, hogy azóta hat országban jelent meg, s jelenleg is négy nyelvre fordítják, készül belőle a film is, jövőre mutatják be. Mint mondta, korábban úgy gondolta, tudományos berkekben érdemes beszélni a környezeti problémákról (is), ám időközben rádöbbent, hatékonyabb az ismeretterjesztés, ha a „civilek" között hinti el a gondolatait. A regény műfaja öko-thriller, ami a szerző véleménye szerint jó elnevezés, a mű „krimi hulla nélkül ökológiai témába ágyazva" – fogalmazott. Bizonyos szempontból sci-fi, hiszen a tudomány és a fikció is ott van a lapokon. A 2020-as években játszódó történet lényege – valós alapja –, hogy a kutatók 2001-ben India nyugati partjainál, a tengerfenéken olyan nagyvárosok romjaira bukkantak, melyek tízezer éve a tengerszint emelkedése miatt pusztultak el. Isomäki az Atlantisz-legendát felhasználva adta hozzá a többit, abból a tényből kiindulva, hogy napjainkban úgy tűnhet, új Atlantisz közeleg, hiszen az emberiség írott történelmében példátlan, amilyen mértékben az utóbbi tíz évben olvadnak a jégmezők. A regényben persze felgyorsul az idő (dramaturgia és feszültségkeltés is van a világon), száz év alatt öt métert emelkedik a tengerek vízszintje. Az író megjegyezte, ha ez a valóságban is így történne, az emberiség felének el kellene hagynia jelenlegi lakóhelyét. Hozzáfűzte: tart a tengerszint-emelkedéstől, ugyanakkor nem hiszi, hogy az öt méteres emelkedés megtörténhet, mert „az emberek korábban rájönnének, hogy valamit tenniük kell". A szerző a történetben igyekezett a globalizáció pozitívumait megcsillantani, például azzal, hogy olyan szereplők dolgoznak együtt, akik különféle civilizáció szülöttei.

S hogy mi lesz a történet vége, azt olvassa el mindenki, ám a valóságban – ha kis túlzással is; de mint írtuk, dramaturgia is van a világon – a szerző a legfontosabb teendőnek a már kibocsátott szén-dioxid mennyiség csökkentését tartja, így „egy csapásra" az éghajlat felmelegedését és a tengerek elsavasodását is kezelni lehetne. Isomäki persze amellett, hogy író, realista is, tisztában van azzal, hogy ezt egyetlen kormány sem lenne képes finanszírozni. Mindazonáltal az is tény, hogy amelyik állam zászlajára tűzi a szén-dioxid mennyiségének csökkentését – kihasználva például az EU soros elnöki tisztéből fakadó befolyását –, az olyan, mintha megmentené a világot. Főleg, ha másokat is „magával ránt".

Kleinhappel Miklós

AMI-S SIKEREK AZ ECOLOGIC KÁLLÍTÁSON

Ecologic címmel harmadik alkalommal került megrendezésre a Nemzetközi Diák Plakát Verseny. A legjobb munkákból rendezett kiállítás november 26-án este nyílt meg Skopjéban, a Városi Múzeumban. A NYME Alkalmazott Művészeti Intézetéből három hallgató munkája is bekerült a kiállított plakátok közé.

„Igazán büszkék lehetnek az AMI-sok" - olvasható Orosz István, a soproni diákok felkészítő oktatójának blogjában. A világ minden tájáról érkezett 1610 pályamű közül Zsíros Zsófia plakátja bekerült a kiállításra kijelölt száz munka közé, Farkas Milánét a legjobb tíz közé választották, és dicsérő oklevéllel jutalmazták, Nádi Boglárka plakátja pedig második díjat nyert. „

Lapunk hátsó borítóján tekinthető meg Nádi Boglárka alkotása. További részletek: www.skopjeposter.com

„Qui cupit, capit omnia. - Aki törekszik, mindent elér."
Apáczai Csere János

APÁCZAI NAPOK TUDOMÁNYOS KONFERENCIA

2010. október 14–15. között rendezték meg intézményünkben a XIV. Apáczai-napok Tudományos Konferenciát, amely az „Európaiság, Magyarság közép-Európában" címet viselte. A rendezvényen az oktatók és a hallgatók részt vehettek számos izgalmas előadáson.

Iskolánk valamennyi pedagógusa készült egy-egy prezentációval. A kutatásokat mindenki a számára legközelebb álló témában végezte. Karunk tanárai mellet számos egyetem képviseltette magát vendég előadókkal. A jeles napokkal kapcsolatban Ritter Andrea tanárnőt kérdeztem.

- A pedagógiai szekció témája idén az „Európai és sajátosan magyar értékek a pedagógiában" címet kapta. Ön szerint melyek a pedagógia legfőbb értékei?

- Változó világunkban mindannyiunk közös feladata az értékek újrateremtése és megvalósítása. Fontos, hogy a globalizálódó világban ne veszítsük szem elől az olyan értékeinket, mint a tisztesség, a kötelesség és a felelősség. Elengedhetetlennek tartom az örök érvényű hét erény birtoklását, különös tekintettel olyan időtálló értékekre, mint a bátorság, okosság, igazságosság és mértékletesség.

- Kutatásai során a tanítójelöltek személyiségjegyeivel foglalkozott. Miért ezt a témát választotta s milyen eredményre jutott?

- Elsődleges feladatunk a tanítójelöltek felkészítése a pedagógia mesterségére, olyan személyiségjegyek kialakítása, fejlesztése, melyek alkalmassá teszik a jelölteket hivatásuk magas szintű művelésére. A pszichológiai és a pedagógiai képzettség különösen előtérbe kerül napjainkban, az új kihívásokkal teli világba, ahol a felgyorsult életritmus következtében a család nem tud eleget tenni a feladatainak. Emiatt szükségszerűvé válik az iskola szerepének újraértelmezése, amely természetszerűen magával hozza egy új arcú pedagógus megjelenésének igényét is a közoktatásban, aki megfelelő tudatossággal, nyitottsággal, kritikai és önkritikai képességgel, rugalmassággal tud eleget tenni feladatainak. Tudatosítanunk kell a hallgatókban, hogy a pedagógus számára a személyisége a legfontosabb munkaeszköze. Előadásomban erre a problémára szerettem volna rávilágítani az énképvizsgálatok segítségével. Az eredmények nagyon elgondolkodtatóak. Általánosan megállapítható tény, hogy a hallgatók többsége bizonytalansággal, viszonylag alacsony önértékeléssel, enyhe fokú önbizalomhiánnyal küzd. Ugyanakkor az önelfogadás mértéke átlag feletti értéket mutatott. Fontosnak tartom ezeknek az eredményeknek a visszacsatolását a hallgatók számára, továbbá a hatékonyság növelése érdekében az ezeken való közös munkálkodást. Az volt a cél, hogy a pedagógus jelöltek támpontokat kapjanak önmaguk megismeréséhez, habár ez a vizsgálat csak egy szelete az önismeret feltárásának.

- Melyek azok a kompetenciák, amelyek elengedhetetlenek a tanítói hivatáshoz?

- A tanítói hivatáshoz rendelkezni kell magas fokú önismerettel, önbizalommal, reális önértékeléssel, felelősségérzettel, fejlett interperszonális és kommunikációs képességekkel, s nem utolsósorban érzelmi kiegyensúlyozottsággal. Ezek fejlesztését megelőzi ezek megismerése, tudatosítása.

- Beszélgetésünk és az előadása során többször kiemelte a pozitív önértékelés fontosságát. Ön hogyan értékeli önmagát?

- Azt gondolom, hogy Selye János gondolataival tudok legjobban azonosulni ebben a kérdésben: „Ismerd el, hogy tökéletesség nem létezik, de mindenfajta teljesítményből van csúcsteljesítmény; elégedj meg azzal, hogy efelé törekszel." Mindemellett igyekszem pozitívan élni és gondolkodni, s megpróbálom ezt közvetíteni a hallgatók számára is, ezáltal is szeretném kiváltani és fenntartani érdeklődésüket a pszichológia tudománya iránt.

- Mi a véleménye az idei Apáczai-napokról?

2010-ben is tizenhárom szekcióban folyt a konferencia
fotó: Kovács Kinga

- Az intézmény életében nagyon fontosnak tartom ezt a hagyománnyal rendelkező tudományos tanácskozást. Elsősorban megerősít minket abban a hitünkben, hogy fontos, amit csinálunk. Szükségesnek tartom, hogy a hallgatók maguk is részt vegyenek ezeken a találkozókon a szemléletük, a látásmódjuk gazdagodása érdekében. Szerencsére mindig sikerül kedvet csinálni a hallgatóknak, akik szívesen vesznek részt szekciónk ülésein. A részvételt illetően sok pozitív visszajelzést kapunk.

Linka Melinda
NYME AK

TÍZÉVES A MÉK MINTAGAZDASÁGI HÁLÓZATA

2000-ben fogadta el a Kari Tanács a Mintagazdasági Szabályzatot, aminek alapján elindult a mintagazdaságok kiválasztása és felvétele a kar Mintagazdasági Hálózatába. Tíz év alatt 54 gazdaság felvételére került sor, közülük 50 jelenleg is a hálózathoz tartozik.

A hálózat kialakításának elsődleges célja 2000-ben az akkor éppen alakulóban levő egységes szaktanácsadási rendszer működésének erősítéséhez regionális szinten támogatást nyújtó – a többi gazdaság számára mintául szolgáló – gazdaságok kiválasztása és e tevékenységbe történő rendszeres bevonása volt. E gazdaságokkal szemben – több szempont mellett – egyik alapvető kritérium az volt, hogy a gazdálkodási eredményeik tartósan (legalább 3 éven át) haladják meg a hasonló tevékenységet folytató gazdaságok színvonalát, és egyben legyenek alkalmasak szakmai bemutatók tartására, hazai és külföldi látogatók fogadására.

Miután a hálózat a kar kezdeményezésére jött létre és azóta is annak keretében működik, ezért szinte önmagától adódott az a lehetőség, hogy ezek a gazdaságok a hallgatók részére gyakorlóhelyül szolgáljanak. Ez a szerepkör 2004 után, a bolognai rendszer bevezetését követően vált egyre fontosabbá azáltal, hogy a BSc képzésben résztvevőknek a 7. félévben kötelező szakmai gyakorlaton kell részt venniük. Ez a körülmény 2004 után felgyorsította a hálózatépítést, aminek eredményeként 2010 végére már 50 mintagazdaság tartozik a rendszerhez. Menet közben újabb funkciókkal is bővült a kar és a mintagazdaságok együttműködése: egyre jelentősebb az az anyagi és erkölcsi támogatás, amit a mintagazdaságok innovációs járulék, illetve szakképzési hozzájárulás formájában juttatnak a kar számára. Ezekre is alapozva nagyon jelentős kutatási együttműködésekre és innovációs fejlesztésekre került sor, mindkét fél hasznára.

A mintagazdaságoktól kapott sokoldalú támogatás fejében a kar szerződésben vállalta, hogy a hálózathoz tartozó gazdaságok számára térítésmentes szaktanácsadást nyújt, bevonja a gazdaságokat közös kutatási projektekbe, segítséget ad pályázataik elkészítéséhez és ingyenes szakmai továbbképzésben részesíti e gazdaságok szakembereit. Az eltelt tíz év során számos közös rendezvényre is sor került részint a karon, részint egy-egy mintagazdaságban.

A tíz éves jubileum alkalmával megelégedéssel állapíthatjuk meg, hogy a mintagazdasági Szabályzatban 2000-ben megfogalmazott elvárásoknak a mintagazdaságok maradéktalanul eleget tettek. Az alapvetően sikeres együttműködések elindításának évfordulója jó alkalom volt a közös tevékenységek eddigi eredményeinek összegzésére és a jövőbeni feladatok megfogalmazására.

A 2010. október 7-én megrendezett XXXIII. Óvári Tudományos Nap „Mintagazdaságok Szekció"-jában 12 mintagazdaság vezetője számolt be eddigi tevékenységéről. Az ebből az alkalomból készült „Mintagazdaságok Jubileumi Évkönyve 2000-2010" részletes betekintést nyújt a hálózat működésébe.

A téma jelentőségét az is mutatja, hogy a Tudományos Nap megrendezésének és a Jubileumi Évkönyv kiadásának teljes költségét a Tudományos Eredmények Elismerése és Disszeminációja (TÁMOP-4.2.3) projekt biztosította, amiért ezúton is köszönetet mondunk.

Dr. Tenk Antal
professor emeritus

FAJÁTÉK-KIÁLLÍTÁS

2010. december 1-jén nyílt meg az Erdészeti Múzeumban az idei fajáték-kiállítás. Idén hetedik alkalommal rendezték meg a több mint száz fajátékot bemutató kiállítás Sopronban, a Faipari Mérnöki Kar hallgatói által készített munkákból.

Minden évben más-más témát emeltek ki, idén a szerepjátékok eszközeit mutatják be, például különböző foglalkozások kellékeit, járműveket, állatokat különféle mozgatási technikákkal, babaházat bútorokkal, bábjátékosokat, hintalovakat. 3 db játékuk már formatervezési mintaoltalom alatt áll, ebből kettő látható a kiállításon. Az egyik Babanecz Csaba által készített bababútor, amelyet egy téglatestből fűrészelt ki hulladék keletkezése nélkül. A másikat, a szép kivitelű állatok mozgását bemutató játékokat Simon Attila készítette. Különlegessége még a kiállításnak az „Erdő-játék", ahol 4 erdészet erdejéből kell a játékosoknak kitermelni a fát, beszállítani a fűrészüzembe és helyére a csemetekertből kis fát ültetni. Az győz, aki leghamarabb elvégzi a feladatot, melyet különbözőképpen nehezítettek. Ezeken kívül láthatók még nagyon szép vonatok, autók, haszonjárművek, és középen, a szőnyegen pár strapabíró játék várja, hogy a gyerekek kipróbálják, milyen érzés is fajátékkal játszani. Hozzásegíti a gyermekeket ahhoz, hogy megszeressék a fát, és később, a pályaválasztásnál ez is befolyásolja őket döntésükben.

DÉL-KÍNAI VENDÉGEK EGYETEMÜNKÖN

November 29-én a Dél-kínai Műszaki Egyetem (South China University of Technology) képviseletében An Ran dékán, Ellen Liao dékánhelyettes és Forest Pan, az egyetem külügyi irodájának vezetője látogatott a Nyugat-magyarországi Egyetemre.

A vendégeket Prof. Dr. Neményi Miklós tudományi és külügyi rektorhelyettes fogadta, aki bemutatta az egyetem campusait, karait és az átfogó képzési területeket. Kérdésünkre válaszolva An Ran dékán asszony megosztotta velünk, hogy Kína harmadik legnagyobb városából kapcsolatot építeni érkeztek Magyarországra, ahol mostanig a budapesti egyetemekkel vették fel a kapcsolatot. Vidéken elsőként a Nyugat-magyarországi Egyetemet keresték fel. A Dél-kínai Műszaki Egyetem 60.000 hallgatóval és 25 karral Kína élvonalbeli egyetemei közé tartozik, ahol a végzősök 95 százalékára biztos elhelyezkedési lehetőség vár. Jelenleg 1200 külföldi hallgató folytat felsőfokú tanulmányokat az intézményben, ezt a számot szeretnék megnövelni a közeljövőben. Elmondása szerint olyan tehetséges magyar hallgatókat szeretnének ösztöndíjhoz juttatni, akik jó gondolkodásúak, megfelelő tudással rendelkeznek, és kreatívak, nyitottak az új ismeretekre. A hallgatói mobilitás ösztönzése mellett oktatókat és kutatókat is fogadnának. A Dél-kínai Egyetem az élelmiszertudományok tekintetében egész Kínában vezető szerepet játszik, ami azonban dékán asszony szerint nem jelenti azt, hogy csak a mosonmagyaróvári Mezőgazdaság- és Élelmiszertudományi Karunk iránt mutatnának érdeklődést. Kiemelte, hogy a Nyugat-magyarországi Egyetem többi képzési és kutatási területén is nyitottak az együttműködésre.

Csiha Tünde Noémi

A BIRTOKPOLITIKA – FÖLDKÉRDÉS – VIDÉKFEJLESZTÉS

2010. november 3-4-én rendezték meg fenti címmel Székesfehérváron az NYME Geoinformatikai Kar Földügyi és Térinformatikai Tudásközpontjában az aktuális földügyi kérdésekkel foglalkozó országos szemináriumot, amelyen több mint 200 résztvevő érdeklődött a meghirdetett téma iránt.

A konferencia célja az alcímben feltett kérdés „Hogyan tovább földügyek: magyar vidék, mezőgazdaság?" alapján a következőképpen foglalható össze:

Új időszámítást szeretnénk életre hívni a megoldatlan földügyek elősegítésével, a magyar vidék életének fellendítési lehetőségeivel.

Még mindig kb. negyed millió ha termőföld, erdőterület tulajdonviszonyai rendezetlenek, még mindig több mint másfél millió ha osztatlan közös földtulajdon bénítja a fejlődésre váró gazdaságokat, még mindig kb. 2 millió ha nemzeti termőföld-vagyonnal lehetne racionálisan és igazságosan segíteni, életképesebbé tenni a magyar családi gazdaságokat. Ezek a főbb célkitűzések – és általuk a falu, a vidék fejlődése, a helyi értékek kiaknázási lehetőségei, a mezőgazdaság húzóágazattá fejlesztése – késztették a konferencia szervezőket arra, hogy megfelelő helyen - Egyetemünk Földügyi Tudásközpontjában - hívják össze azt a Fórumot, amely hívatott arra, hogy feltárja és előmozdítsa a földügyekhez széleskörűen kapcsolódó, fejlődésre, fejlesztésre váró feladatcsoportokat.

A témakörben érdekelt minisztériumok, országos hatáskörű hivatalok, szervezetek, egyetemek, főiskolák, érdekvédelmi szervezetek, kutatóintézetek munkatársai 46 előadás keretében vitatták meg Magyarország földügyi, birtokpolitikai kérdéseit.

A megnyitón Prof. Dr. Faragó Sándor a NYME rektora és Dr. Mélykúti Gábor a Geoinformatikai Kar dékánja üdvözölte a konferencia résztvevőit. Székesfehérvár Megyei Jogú Város nevében Égi Tamás alpolgármester mondott köszöntőt.

Dr. Mélykúti Gábor üdvözli a konferencia résztvevőit

Horváth Gábor István a VM főosztályvezetője egykori hallgatónk

A plenáris előadások keretében Dr. Ángyán József a Vidékfejlesztési Minisztérium államtitkára „A mezőgazdaság és a vidék kapcsolata, új fejlődési, fejlesztési irányai" című előadásában kifejtette a vidék gazdálkodási nehézségeit és kiemelte a családi gazdaságok segítésére irányuló törekvéseket. Ennek megvalósítását két lépésben lehetne végrehajtani. Első lépésben az elővásárlási sorrend megváltoztatását a köz számára. Az állam, mint alapvető szereplő jelenne meg a földpiacon. A terv az, hogy az állam által felvásárolt valamint a Nemzeti Földalapban ma is meglévő földeket tartós bérletre adják családi gazdaságoknak, növelve evvel földalapjukat és versenyképességüket.

Sebestyén Róbert a Nemzeti Földalapkezelő Szervezet elnöke a fent említettekhez és a körvonalazódó új birtokpolitikai elképzelésekhez kapcsolódóan az NFA szerepét és feladatait ismertette.

A szekciókban elhangzott előadások több témacsoport köré voltak sorolhatók. Az előadók foglalkoztak a birtokpolitika helyzetével, a problémák taglalásával, a termőföld forgalmazásával, a föld- és talajhasználattal, a földügy jogi vonatkozásaival valamint a területi információk feldolgozásában a térinformatikai eszközök alkalmazási lehetőségeivel.

A konferencia szervezése és sikeres lebonyolítása Dr. Dömsödi János egyetemi docens, Veres Richárd dékáni titkár és Dr. Kovács Miklós intézeti munkatárs nevéhez fűződik.

A konferencia védnökei: Nyugat-magyarországi Egyetem, Vidékfejlesztési Minisztérium, Magyar Földmérési, Térképészeti és Távérzékelési Társaság, Barankovics Alapítvány.

A Nyugat–magyarországi Egyetem Geoinformatikai Kara a földügy témakörében megrendezett országos fórumai után további feladatának tekinti a képzéssel is összefüggő újabb témakörökben országos konferencia megrendezését.

Mizseiné Dr. Nyiri Judit
egyetemi docens

A MÓVÁRI ROTARACT CLUB A VÖRÖSISZAP KÁROSULTJAINAK MEGSEGÍTÉSÉÉRT

Korábbi számunkban írtunk arról, hogy a MÉK hallgatói Rotaract Clubot alapítottak a kar hallgatóiból és városi fiatalokból. Az alig egy évvel ezelőtt létrejött klub a rövid időszak ellenére számos rendezvénnyel – köztük több jótékonysággival – büszkélkedhet. Legutóbb ez év novemberében szerveztek több jótékonysági estet a vörösiszap károsultjainak megsegítésére.

Települések, otthonok semmisültek meg az emberáldozatokat is követelő, hatalmas károkat okozó vörösiszap katasztrófa nyomán. A Mosonmagyaróváron tevékenykedő Rotaract Club megteremtette az alkalmat, hogy a nehéz helyzetbe került embertársainkon segíthessünk. A zömében mosonmagyaróvári egyetemistákból álló ifjúsági, jótékonysági szervezet lelkes tagsága jótékonysági estek szervezésével próbált segíteni a bajbajutott embertársainkon.

A Magyarországon működő 13 Rotaract Club 150 fős tagságából a mosonmagyaróvári klubnak köszönhetően született meg az egész országot és az országhatárokat is átívelő gyűjtés gondolata, ösztönözve ezzel a többi klubot is hasonló programok szervezésére. A Rotaract Club Mosonmagyaróvár és a Club San Siro együttműködésének köszönhetően jótékonysági estre került sor 2010. november 6-án Mosonmagyaróváron. A belépőjegy megvásárlásával támogathatták a résztvevők a vörösiszap-katasztrófa károsultjait. Az est folyamán tombolasorsolásra is sor került értékes nyereményekkel, a mosonmagyaróvári és környékbeli vállalkozók felajánlásainak köszönhetően. A Club San Siroban megrendezett jótékonysági eseményt a mosonmagyaróvári Rotary Club tagsága is megtisztelte jelenlétével, továbbá az ország különböző pontjairól is érkeztek segítőkész rotaractosok. Az este a jó hangulat és az adakozás jegyében zajlott, mely a jótékonysági rendezvény sikerességét eredményezte.

Az egyetemi hallgatóknak külön jótékonysági estet szervezett a klub, melynek időpontja 2010. november 8-a volt. A jótékonysági rendezvénynek a Nagy Gazdász Klub adott otthont és a Mobilitás Iskola Szövetkezet felajánlásának köszönhetően minden résztvevőt vendégül láttak egy szolid vacsorával is. A résztvevő hallgatók a belépőjegy megvásárlásával hozzájárulhattak a vörösiszap katasztrófa áldozatainak támogatásához.

A befolyt összeget egy országos folyószámlára utalták a szervezők, ahová a többi magyarországi és más nemzetközi Rotaract Clubok felajánlásai is érkeztek és érkeznek folyamatosan. Eddig 20 külföldi klub fejezte ki adakozási szándékát a katasztrófa áldozatainak megsegítésére.

A szervező Rotaract Club Mosonmagyaróvár tagságát örömmel töltötte el a jótékonysági események sikere és a résztvevők adakozási szándéka. A klub a jövőben is szándékozik ezekhez az eseményekhez hasonló rendezvényeket szervezni, tovább nyitva ezzel a mosonmagyaróvári lakosság és a Nyugat-magyarországi Egyetem Mezőgazdaság- és Élelmiszertudományi Kar hallgatósága felé.

Ezúton is köszönetet mondunk minden támogatónak.

Nagy Katalin
BSc-hallgató

TÖRÖKORSZÁGBAN AZ NYME-MÉK HALLGATÓI

2010. április 12-24 között megrendeztek a törökországi Adana városában egy nemzetközi konferenciát, mely a MEDICINAL AND AROMATIC PLANTS IN EUROPEAN UNION címet viselte. Az eseményen négy egyetem (University of Trieste, Universität Hohenheim Mendel University, University of West-Hungary), hét nemzet (cseh, német, olasz, magyar, török, görög, spanyol) 20 hallgatója vett részt. A kéthetes rendezvényen egy professzor és három hallgató –név szerint: Prof. Dr. Máthé Ákos, az MTA doktora; Vojnich Viktor József növénytani tanszék PhD hallgatója; Kovács Mihály Bsc élelmiszermérnök hallgató, Német Norbert Bsc környezetgazdálkodási agrármérnök hallgató képviselte az egyetemünket, ezzel is öregbítve az NYME-MÉK hírnevét. Hallgatóink a kéthetes rendezvény alatt megismerkedhettek többek között a török és európai gyógy- és fűszernövények termesztésével és a keleti kultúrával. A kötelező előadásokon kívül a város illetve a környező táj kulturális és történelmi örökségeit ismerhették meg.

Hallgatóink ismerkedtek a török kultúrával

A VÖRÖSISZAP-KATASZTRÓFA ÖKOLÓGIAI KÖVETKEZMÉNYE A TALAJOKRA

A 2010. október 4-i kolontári vörösiszap katasztrófa korunk egyik legsúlyosabb emberi és környezeti katasztrófája. Számos, egymásnak is ellentmondó híradás jelent meg a talajokat ért károsodás mértékéről. Dr. Kovács Gábor és Dr. Heil Bálint, a NYME Termőhelyismerettani Intézeti Tanszék egyetemi docensei a helyszínen vizsgálták a szennyezett talajt.

A Nyugat-magyarországi Egyetem Erdőmérnöki Karának Termőhelyismerettani Tanszékének két oktatója-kutatója a katasztrófa másnapján felvette a kapcsolatot a Bakonyerdő Zrt. Devecseri Erdészetével, hogy miben és hogyan segíthetnének a vörösiszap sújtotta területeken. Az első kérés, a devecseri lakosság számára oly fontos és népszerű kastélyparkban történt iszapömléssel kapcsolatos állapotfelvétel volt, miután ezt senki sem vizsgálta. Ezt követően a tanszék kutatói a mezőgazdasági területeken történő szennyezés mértékét is vizsgálták.

Dr. Kovács Gábor és Dr. Heil Bálint a helyszínen többször járt, mind a helyi vizsgálatok, mind pedig a laborvizsgálatok megerősítették az MTA állásfoglalását, miszerint a talajok felső 10-20 cm-es rétegére korlátozódik a szennyezés. A kihatások gyakorlatilag reverzibilisek, a talajok ökológiai rendszere várhatóan rövid időn belül képes lesz a talaj regenerálására.

A károk enyhítésének feltétele, a vörösiszap eltávolítása azokról a területrészekről, ahol vastagsága meghaladja az 5-10 cm-t. Ez követően a beavatkozások célszerűen a talajok kémhatásának csökkentésére és a biológiai aktivitás visszaállítására kell, hogy irányuljanak. A terület további hasznosítására – az ökológiai körülményeken túlmenően emberi tényezőket is figyelembe véve - fás növényzet telepítését tartjuk az egyik lehetséges megoldásnak.

Az ajkai vörösiszap-katasztrófát, mint tudjuk, az okozta, hogy 2010. október 4-én átszakadt a MAL Zrt. tulajdonában lévő Ajkai Timföldgyár vörösiszap-tárolójának gátja. A kiömlő, körülbelül 600–700 000 köbméternyi iszap elöntötte Kolontár, Devecser és Somlóvásárhely települések mélyebben fekvő részeit. Az erősen lúgos, maró hatású ipari hulladék körülbelül 40 négyzetkilométeren terült szét. Tíz ember meghalt, a sérültek száma több mint 150. A Torna-patak teljes élővilágát kipusztította az erős lúgos szennyeződés, valamint erre a sorsra jutott a Marcal Torna torkolata alatt fekvő része is. Mintegy 1000 ha termőföldet érintett a szennyezés. A vörösiszap átlagosan 5-10 cm mély, de van ahol 45 cm-t is elér. A VM közleménye szerint az iszapborítás mintegy összesen mintegy 1017 ha-t érintett.

Van-e remény, hogy ezek a termőterületek ismét termékenyek lesznek? Valójában mennyire szennyeződtek a mezőgazdasági területek? Mi is játszódott le a talajban? Bízhatunk-e a természet emberfeletti, kiválóan működő szervezettségében, stabilitásában, aminek végeredménye ismét a kedvező, termékeny talajállapot „visszatérése"?

Melyek az első vizsgálati eredmények?

A vörösiszap desztillált vízzel kioldható nehézfémtartalma nem közelíti meg a megengedett egészségügyi határértéket, ólomtartalma kevesebb, mint a normál talajoké. A kutatók sietnek megnyugtatni a lakosságot, hogy radioaktív sugárzásveszélynek nincsenek kitéve. Az Országos Környezetegészségügyi Intézet és az MTA szakértőinek egymástól független vizsgálatai alapján a vörösiszapban nem mutatható ki kiugró fémszennyezettség, a mérgező hatású fémek koncentrációja nem haladja meg a jelenleg érvényes egészségügyi határértékeket a talajban.

A talajminták elemzéséből származó eredmények azt mutatták, hogy a vörösiszapban található nehézfémek nem jutottak 10 cm-nél mélyebbre a talajba, és ott sem haladják meg a szennyezettségi határértéket. Ennek alapján megalapozott arra következtetni, hogy a mélyebb talajrétegek és az első vízadó réteg közvetlenül nem veszélyeztetettek, az ivóvíz az egész térségben biztonságosan fogyasztható.

A Termőhely tanszék csapata

A Károly Róbert Főiskola szakértői a szennyező anyagok helyét és koncentrációját multiszenzoros távérzékelési technikákkal, berepüléssel határozták meg, rámutatva, hogy a vörösiszappal borított területen hol kell tiltott zónát kijelölni, hol kell a talaj felszínét cserélni, és mely területeken elegendő a talajjavítás.

Mi a vörösiszap?

A vörösiszap a timföldgyártás melléktermékeként keletkező, toxikus fémvegyületeket az átlag feletti, de nem veszélyes mennyiségben tartalmazó, erősen lúgos (pH 13) anyag. A vörösiszap a természetbe kerülve pusztítóan hat az élővilágra, de ennek a pusztításnak a következményei elsősorban rövidtávon jelentkeznek. A MAL Zrt. honlapján, a baleset után közzétett adatok szerint, az ajkai vörösiszap összetétele:

40–45% Fe_2O_3 (vas(III)-oxid), ez adja az iszap vörös színét

10–15% Al_2O_3 (alumínium-oxid)

10–15% SiO_2 (szilícium-dioxid) nátrium- vagy kalcium-alumínium-szilikátként van jelen

6–10% CaO (kalcium-oxid)

4–5% TiO_2 (titán-dioxid)

5–6% Na_2O (nátrium-oxid, vízzel nátronlúggá alakul)

Milyen hatást gyakorol a vörösiszap a talajra?

A talajnak nagyon fontos tulajdonsága, hogy a külső behatások enyhítésére jelentős tompító képességgel rendelkezik.

A katasztrófában a talajt ért szennyezés mind a talaj tompító kapacitását, mind pedig rátáját a szennyezés mértékétől függően kisebb-nagyobb mértékben érintette, azt ki is meríthette, de ennek pontos megadására további konkrét mérésekre van szükség.

A szennyezett területen a vörös iszap két fázisával találkozunk: az erősen maró folyadékfázissal, amely 13 pH körüli értéket mutat és a szilárd fázissal.

Véleményünk szerint a vörösiszap a talajok kémhatására és adszorpciós viszonyaira rövid és középtávon hat, mivel ezek a folyamatok reverzibilisek. Ha a talajoldat hígul, pl. esik az eső, vagy öntözik a talajt, a pH-értékek gyorsan az eredeti pH felé közelítenek.

Melyek a legfontosabb talajt ért hatások, amellyel számolnunk kell?

A vörösiszap folyadékfázisának igen magas pH-értékével és annak hatásával kell számolnunk. Természetesen a változás annál mar-

kánsabb, minél jobban eltértek a talajok eredeti pH értékei egymástól: erősen lúgos kémhatás érinti a talajoldaton át a talajmikrobák élőhelyeit, romlik a talaj szerkezete, és a víz- és tápnyagfelvételi lehetősége. A talaj adszorpciós komplexeiben bekövetkező változások kihatnak a talaj pórusterére, levegő és vízgazdálkodására, a kedvezőtlen kationösszetétel a talaj porosodását, szerkezetének leromlását segíti elő, az említett folyamatok hatására – a szikesekhez hasonló - kedvezőtlen víz- és tápanyagfelvételi lehetőségek jellemzik a talajt, de ezek rövid idejű, reverzibilis folyamatok.

Az erősen megváltozott kémiai közegben jelentősen megváltozik a biológiai összetétel, elsőnek a mikroorganizumusok és talajlakók pusztulásával lehet számolni, kérdés, hogy milyen időintervallumon belül képesek regenerálódni, mennyire tudjuk ezt segíteni? Ennek következtében a talaj biológiai aktivitása akár a nullára csökkenhet, emiatt megszűnik a talaj tápanyag-szolgáltatása, ezért a talaj terméketlenné válik mindaddig, amíg a biológiai aktivitás vissza nem tér.

Kisebb mértékű szennyezésnél csak részben változik meg a biológiai összetétel, aminek következménye a csökkenő biológiai aktivitás, valamint, hogy a szennyezés mértéke szerint megváltozik a mikrobiális összetétel. Ez rövid távon jelentős hatás, ami talajbiológiai beavatkozást igényel.

A vörösiszap szilárd fázisában a szemcsék, lényegében a bauxitban található, évmilliókkal korábban keletkező, finomra őrölt szilikátok, agyagásványok lúgos közegben, valamint a vegyi kezelések alkalmával feltárt vas- alumíniumvegyületek. Méretük miatt, mivel az agyag mérettartományba esnek, bekerülvén a talaj pórusrendszerébe, megváltoztathatják a talajfejlődés évszázados, évezredes eredményét. Eltömik a pórusokat, s ennek hatására kedvezőtlenné válik a vízmozgás a talajban, hiszen ha a nedvesség nem lesz képes beszivárogni a talaj mélyebb rétegeibe, akkor a felszín közeli pórusokban megáll, telítődik, a talaj. Ennek hatására levegőtlenség alakul ki, amelynek következménye, hogy az élőlények számára kedvezőtlen élettér jön létre, vagy marad fenn. Ez a hatás azonban nem lesz jelentős, a vörösiszap tixotróp tulajdonsága miatt.

További rövid idejű, reverzibilis hatások a szilárd részek kolloidkémiai hatásai, hiszen az agyagásványok maguk is jelentős mértékben kötik meg az adszorbált nátrium-ionokat. Deszorbeálódva a Na-ionok lúgossá teszik a talajt.

A fentiek miatt szükségszerű a monitoring rendszerű ökológiai megfigyelés, ezen belül talajvizsgálat kiválasztott területeken és az ezeken történő bármilyen újrakezdés esélyének növelése.

A kisebb szennyezettségű területeken vélhetően nem kell a talaj adszorpciós viszonyainak a teljes megváltozásával számolni, az ott lejátszódó folyamatok reverzibilisek, ezért a kedvezőtlen állapot megszűnése után a talajbeli folyamatok a természetes állapot felé fognak ismét indulni.

Az 1. mintavételi pont a tározóhoz legközelebb eső, a vasútvonaltól délre fekvő Kolontár 035 hrsz. területén, kiváló minőségű szántó területen volt. A néhány cm vastagságban állt a vörösiszap a talaj felszínén, amelyet együtt mintáztunk a 40 cm-es vastag talajréteggel. A vizsgálati eredmények gyakorlatilag azt mutatják, hogyha a vörösiszapot 40 cm vastagságban alászántjuk, egy olyan átlagos talajt kapunk, amelyben a pH már csak 8,7 mutat. A következő mintázás a Kolontár-Devecser között félúton, a közút és a vasút közötti területen történt. A 2. talajszelvénynél, ahol próbaképpen 10 cm-ként végeztük el a mintázást, már látható, hogy a felső 10 cm alatt a talajban semmilyen nyoma sincs sem a vörösiszap folyadékfázisának, sem pedig a szilárd fázisának. A kémhatás lúgos, azonban ezt a mintegy 20 % szénsavas mész okozza. A pH 8,1-et mutat már a szennyezés nélkül is. A nátrium telítettség csak a felső 10 cm-ben utal a vörösiszap jelenlétére, a 10-20 cm-ben levő 2 % Na-telítettség már nem. Itt a talajokban talajfizikailag, kémiailag és kolloidikailag alig van változás.

A 3. talajmintavételi pontunk egy szántás barázdájában volt, a Devecser határában található csemetekert tövében. A vizsgálati eredmények szerint itt a szennyezés a felső 20 cm-t érintette, itt emelkedett a pH 8,9-9,8-ra és a kicserélhető nátrium az S-érték százalékában 25-47 %-ot mutat.

Ha a talajreakciók nem lennének reverzibilisek vagy továbbra is fönnállna a Na-ionok további felületeken történő adszorciója, a deszorbeálódott anyagok nem távozhatnának el az ökológiai rendszerből, akkor a területeken talajkémiailag a szikesedéshez hasonló folyamatok indulhatnának meg. Ennek azonban további feltételei sincsenek meg. Itt a kilúgozási vízháztartás érvényesül, aminek eredménye, hogy a felszínről fokozatos mélybeszivárgás, ennek következtében kilúgozás van. Mivel Na-utánpótlás nincs, ezért a csapadék folyamatosan hígítani fogja a talajoldatot, így a pH-érték a talajt jellemző 7,5-8,5 pH értékekre fog beállni.

Nagy kérdés azonban a biológiai aktivitás alakulása, hiszen a tápanyag körforgalom alapvető és nélkülözhetetlen elemei a talajban lakó életközösségek.

Mit tehetünk?

Általánosan elmondhatjuk, hogy a beavatkozás szükségessége, mértéke és módja a szennyezés mértékétől függ. Azokon a területeken, ahol a vörösiszap vastagsága meghaladja a 10-15 cm-t, onnan a felületről el kell távolítani, össze kell gyűjteni és elszállítani biztonságos helyre. Talajcserét végezni csak a közvetlen emberi életterek környékén, lakóövezetekben érdemes, hiszen a talajcsere költségei horribilisek.

A mezőgazdasági területekre alternatív, az élelmiszerláncba nem bekerülő fás szárú ültetvényeket lehetne telepíteni. A területhasznosítás gyakorlati kivitelezése a jövőben kialakuló tulajdonviszonyokhoz fog igazodni. Véleményünk szerint jó a talajok regenerálódó képessége - köszönhetően a talajok összetett pufferképességének -, ezért jelentős termelésből való kieséssel nem kell számolni.

Veszélyes élelmiszereket termeszteni a szennyezett területeken?

Nem ökológiai, hanem társadalompolitikai szempontból kockázatos a termőterületeken szántóföldi élelmiszer és takarmánytermelés folytatása.

Az erdősítéssel, fás szárú ültetvények telepítésével illetve közvetlenül a települések körüli véderdők a tájrehabilitációs, tájvédelmi, környezetvédelmi szempontok kialakítása mellett gazdaságosan is hasznosíthatók. A többi területen, a termőhelyi adottságoktól függően, energetikai célú fás ültetvények telepíthetők. A megtermelt apríték mind helyben, a település biomassza kazánjaiban, mind pedig a néhány kilométerre fekvő Bakonyi Erőműben eltüzelhető. Azokon a területeken, ahol a vörös-iszap szennyezés mértéke kicsi, felszíni semlegesítéssel, a biológiai aktivitás serkentésével, egyszerű talajba forgatással is kezelhető a talaj. Itt az ősszel elvégzett erdészeti típusú termőhelyfeltárások alapján el lehet dönteni a telepítendő fafajokat.

A létrehozott ültetvényrendszer folyamatos borítást és munkát is biztosít a helyi gazdálkodóknak, és jelentősen felgyorsítja a természetes rekultivációt. A fő gond a lúgos pH lehet, mely azonban a tavaszig lehullott csapadéknak köszönhetően folyamatosan felhígul, közelíteni fogja az eredeti kémhatást.

A szennyezéssel érintett területeken szükség lesz a talajélet ismételt beindítására, ami akár talajbaktérium-szuszpenzió bevitelével, akár a szokványos 40-50 t/ha érett szerves trágyázással elindítható lenne. Természetesen számos más természetes anyag is, mint az alginit eredményesen használható.

Ismervén a talajaink csodálatos világát, magasan szervezett ökológiai rendszerét, bízunk a megújuló képességében!

(Dr. Kovács Gábor – Dr. Heil Bálint ugyanilyen című dolgozatából szerkesztette: HG)

A SEK ÖNKÉNTESEI DEVECSERBEN

A Savaria Egyetemi Központ húsz önkéntese indult el Devecserbe, hogy segítsen a vörösiszap-katasztrófa káráinak enyhítésében. A SEK, illetve a Hallgatói Önkormányzat által beszerzett védőfelszerelést és a hallgatók adományait vitték magukkal. A fiúk voltak többségben, de három lány is vállalkozott az embert próbáló feladatra. Az volt, hiszen nem részesültek más elbánásban, ugyanaz a munka várt rájuk, mint az erősebb nem képviselőire. Mint az összes többi önkéntesre: hulladékot gyűjteni és lapátolni, lapátolni, a sok helyütt térdig érő, háztartási hipónál is jobban maró iszapban. Többen – saját költségükön – másnap is visszatértek a településre.

„Ijesztően festenek ezek az emberek, de hamarosan mi is így nézünk majd ki" – hallom a bérelt autóbuszban, amikor a Savaria Egyetemi Központ önkénteseivel átlépjük Devecser határát. Fehér és sárga védőruhát, valamint maszkot viselő rendőrök állnak az út szélén, a másik oldalon a 8-as főútra történő kanyarodás előtt a kimenő járműveket vízsugárral lemossák. Néhány méterre innen az Isten hozta Devecserben feliratú tábla vörösre festve a földön hever, a város főutcájának túlfelén a kastélypark vörös sártenger, markológépek hordják el a talajt. A Torna-patak is minden, csak nem kristálytiszta vizű. Az utcákon sok helyütt folyik a vörös lé; idén a környéken nem az ősz szemet gyönyörködtető színei szimbolizálják az elmúlást, hanem a vörösiszap jelenléte.

A település vörösiszap által elöntött (szakkifejezéssel élve) kárterületein az életet a kisebb-nagyobb csoportokat alkotó fehér vagy sárga védőruhába, gumicsizmába öltözött, maszkot és szemüveget viselő katasztrófavédők, katonák, rendőrök és önkéntesek jelentik. Mindenütt letarolt kertek, parkok, locsoló- és tűzoltóautók, katonai, orvosi járművek, munkagépek, a mindennapi életnek semmi nyoma. A fák, bokrok és a házak falai 1,5–2–2,5 méter magasságig vörösre festve, ablakaik, kapuik, ajtajaik tárva-nyitva, láttatva a benti pusztítás nyomait is. Valóban, mintha egy amerikai filmbe csöppent volna az ember, csak éppen itt a katasztrófa nem egy meteorit, vírus vagy a földönkívüliek inváziója miatt következett be, hanem az iszapömlés okozta.

A busszal a város belsejébe megyünk, és megállunk az úti célunkhoz legközelebbi részen, ahova még beenged minket a gépfegyveres rendőr. A kiszállás után valaki azt mondja, „Gyerekek, itt van valami a levegőben". Tagadhatatlan, hogy más illatú a levegő, mint amilyen Szombathelyen volt és tagadhatatlan az is, hogy az embert elfogja a félsz amiatt, hogy nem tudja, éppen mit lélegzik be.

Rövid eligazítás következik, a karitász munkatársa megmutatja, hol találunk gumicsizmát, s azt mondja, egész nap tea, pogácsa, kávé vár mindenkit az asztalokon. Közben egy élelmiszereket szállító autó hajt be az udvarra, a mai ebédhez (délben kiderült, hogy töltött káposztához) valókat hozza.

Innen jó kétutcányit gyalogolunk, ahol éppen tisztítják az iszapos lapátokat, így kicsit várni kell a szerszámokra. Addig feltérképezem a környező utcákat. Az egyikben egy férfi a motorját tisztítja. A jármű olyan, mintha vörösre festették volna. Azt mondja, a pincében volt, most megpróbál életet lehelni bele. Hangjából nem arra következtetek, hogy bízik a sikerben.

Betérek egy lépcsőházba. Az első emeleten, a földön szétszabdalt papírdobozok kisebb-nagyobb darabjai alkotnak vörös szőnyeget, a lakások előtt gumicsizmák állnak. A helyiek közül is sokan járnak gumicsizmában, a hagyományos lábbelik itt mit sem érnek. Viszont kevesekben van maszk, amit nem annak tudok be, hogy bátrak az emberek, inkább annak, hogy láthatóan kiadós eső esett a környéken, ezért most nem kell attól tartani, hogy a megszáradt iszapot porként hordja a szél.

Vissza a szombathelyi önkéntesekhez. Megkapták a lapátjaikat, ám nem követhetem őket, mert lezárt területre mennek. Később kiderül, Devecser legnagyobb kárt szenvedett részére, ahol egy Torna-patak

„Elképzelni sem tudjuk, milyen állapotok uralkodhatnak a legnagyobb kárt szenvedett Kolontáron" (fotó: Elmer Tamás)

melletti ház kertjében a munka befejezéséig három konténert töltöttek meg fémhulladékkal és iszappal. Útközben elhaladtunk olyan ház mellett, amely udvarát időközben megszabadították az iszaptól: az eredeti talajszinthez képest nagyjából fél méteres gödör keletkezett. Ezt csinálták a hallgatók is.

Folytatom utamat a városban. Egy idősebb hölgy mellett elhaladva elcsípem telefonbeszélgetése egy mondatát („…és telefonáltak a Máltai Szeretetszolgálattól, kapsz szőnyegpadlót…"). Most nem csorgó vörös lében, hanem szilárd, ám a kiszórt gipsz miatt jórészt szürkésfehér anyagon lépkedek. Kísérteties a látvány a lakatlan utcában. Belépek egy kitárt kapun a kertbe: olyan, mint ahova egy vörös bombát dobtak le.

A szomszéd utcában emberek hangjára leszek figyelmes, arra veszem az irányt. A kertből markológép hordja ki a földet, bent 6-an, 7-en dolgoznak. Éva nénitől megtudom, a fia családjával él ebben a házban. „Ez az utolsó ház az utcában, ahova betört az ár. A kert egy részét úgy tönkretette, hogy semmire sem használható már. Szerencsére az épület áll és lakható. Nézze, éppen ott viszi a markoló a levendulámat. Körülbelül negyvenféle virágot gondoztam. Jöjjön hátra, megmutatom a fügefát. Most értek volna meg a gyümölcsök, de ez is kapott az iszapból, egymás után dobja le a terméseit." A kert hátsó részében különféle gépek, szerszámok vannak a fűvön. „A fiam eddig műhelynek használta ezt a részt. Sok mindent elvittek a katasztrófavédők, amit itt lát, azokat megpróbáljuk megtisztítani, de lehetetlen." Éva néni fia is bekapcsolódik a beszélgetésbe: „A szó szoros értelmében mindent megesz az iszap, a motoros fűrésztől a kapálógépen át a szerszámkészletekig. Ki lehet dobni az egészet" – mondja lemondóan. „A családban kis híján három áldozatot követelt a katasztrófa" – folytatja a könnyeivel küszködve Éva néni. „Az unokám tíz perccel az áradás előtt ért haza

az iskolából, nem sokon múlt, hogy útközben éri a folyam. A fiamat és a feleségét pedig csak a szerencsének köszönhetően nem sodorta el: beszorultak az autó és a kerítés közé, így menekültek meg." Éva néni menye is odalép: „Nem tudtuk, mi ez az anyag, ezért olyan égési sérüléseket szenvedtem, hogy a mai napig kezelésre szorulok." Éva néni is viseli a katasztrófa egészségügyi következményeit. Azt mondja, az iszapár óta éjjelente nehezen kap levegőt, holott minden egyes nap eljár inhalálásra. Megtudom azt is, hogy a devecseri általános iskola tanulói közül sokan annak a gyereknek köszönhetik az életüket, aki rendszeresen rossz fát tesz a tűzre. Az iszapömlés idején éppen egy magas helyre mászott fel, ő vette észre, hogy közeledik a maró anyag. De így is alig sikerült az épület biztonságába menekíteni az udvaron tartózkodó gyerekeket. A kertből kifelé tartva megkerülünk egy elszáradt növényekből álló kupacot. „Máskor ezt elégettem, de most nem akarom megnyújtani, nehogy pánikot keltsek" – mondja Éva néni.

Dél körül elered az eső, a hallgatók ebédelnek, majd arról beszélgetnek, folytassák-e a munkát. Látva, hogy szakadó eső ide vagy oda, az ebédszünet után mások is elindulnak dolgozni, ők sem tesznek másként. „Nem azért jöttünk el, hogy mindössze 2–3 órát dolgozzunk" – mondja egyikük. Így újra beöltöznek és ásókat ragadnak.

A hazaúton arról érdeklődöm, ki miért jelentkezett a SEK önkénteseket toborzó felhívására. „Egy olyan helyzetben, amelyben a devecseriek is vannak, segíteni kell, akár néhány órányi lapátolással és adománygyűjtéssel" – mondja egyikük. „Korábban vöröskeresztes voltam, a tragédia napján felhívtam a katasztrófavédőket, hogy mehetek-e segíteni, de nem volt rá mód, ezért jöttem az egyetemi központ szervezésében" – így más valaki. „A barátom és én Ajkán lakunk, nem volt kérdés, hogy itt a helyünk" – hangzik a következő válasz.

A fiatalok elmondták még, akkora a pusztítás a településen, hogy alig volt látszata a munkájuknak. „Elképzelni sem tudjuk, milyen állapotok uralkodhatnak a legnagyobb kárt szenvedett Kolontáron. Szerintünk hónapokig tart még a kárelhárítás. Rengetegen dolgoznak a településen, minden utcában találkoztunk 20–30 fős brigádokkal. Az ország számos pontjáról érkeztek önkéntesek Tapolcától Budapestig, de egy erdélyi diákkal is találkoztunk. Neki szintén az volt a véleménye, ami nekünk: az itt átéltekre egész életünkben emlékezni fogunk."

Szöveg és fotó: Kleinhappel Miklós

ERDÉSZ HALLGATÓK DEVECSERBEN

Az Erdőmérnöki Kar 50 hallgatója október 16-án indult el Devecserbe, hogy segítsen a vörösiszap-katasztrófa károrainak enyhítésében.

Elmer Tamás, az Erdőmérnöki Kar hallgatója szervezte meg, hogy a hallgatók október 16-án reggeltől estig négy házat megtisztítsanak a szennyeződéstől. Kérdésünkre elmondta, hogy a félelmeikkel ellentétben kifejezetten bizakodó hangulatot tapasztaltak, a munka szervezetten, olajozottan haladt. Teherautókkal folyamatosan hordták a konténereket, amelyek kb. 15 percenként teltek meg vörösiszappal, vagy szennyezett földdel.

A soproni diákok először nem tervezték, hogy adományokat is visznek a helyszínre, de a hír, hogy busszal mennek, hamar elterjedt és a jármű végül teljesen megtelt. Egy soproni cégtől például 700 db vegyvédelmi kesztyűt kaptak. Az Erdőmérnöki Kar 150.000,- forinttal támogatta a kezdeményezést.

„SZEGÉNY ORSZÁGOT AZ ÁG IS HÚZZA!"

Devecserben és Kolontáron rettenetes katasztrófa történt október 4-én délután. Az elmúlt héten folyamatos telefonkapcsolatot sikerült fenntartanom az ottani ismerősökkel, akik elmondták félelmeiket és tapasztalataikat az esetről.

„A lakókat hirtelen és felkészületlenül érte az eset…még szerencse a szerencsétlenségben, hogy nem éjszaka szakadt át a gát, mert akkor sokkal több emberáldozatot követelt volna. Elvesztettük a háziállatokat, a kertben és a családi házban javíthatatlan károk keletkeztek. Most még haza sem tudunk menni, mivel mindent lezártak és korlátozták a ki és bejárás lehetőségét. […] Az elmúlt napokban újabb veszély lett kialakulóban, mivel az északi fal is megsérült és szivárog belőle a csapadékkal felhígított veszélyes anyag. Most már a teljes falut kiköltöztették. A lehetőségekhez mérten próbálják kezelni a helyzetet, de sajnos az emberek és így mi is nyugtalanok vagyunk, hiszen minden ehhez a helyhez kötött bennünket. Itt nőttünk fel és innen származnak a gyerekkori élményeink. Elkészítették az elterelő „csatornát", amely egy esetleges gátszakadásnál „megvédheti" a még nagyobb katasztrófától a településeket. Bízunk benne, hogy talán erre nem kerül sor és sikerül helyreállítani, legalább kis mértékben a károkat. Reménykedünk, hogy a felelősök is minél előbb megkapják méltó büntetésüket."

Bennem felmerült azonban egy kérdés, egy hét elteltével a rést, a szakadást, miért nem betonozták be. Talán kevesebb lenne az esélye, hogy a már így is meggyengült és nagymértékben rongálódott gátfal újra átszakadjon.

Egy biztos, nem kell nekünk más országok okozta környezetszennyezés, meg tudjuk oldani magunknak a felelőtlenségünkből adódóan. Lehet, hogy ideje lenne jobban tisztelnünk a természetet és a környezetünket, mert majd idővel már nem lesz rá lehetőségünk. Elpusztítunk minden szépet és nem marad semmi hagyatékunk a jövő nemzedékének.

Mint mindenhol, így egyetemünkön is a mai napon a porta elé kihelyeztek egy gyűjtőedényt az iszapömlés károsultjainak támogatására. A HÖK kér mindenkit, hogy lehetőségéhez mérten segítse a rászorulókat. Valamint a héten az Erzsébet utcai campus aulájának hátsó részében kiállítást kerül rendeztek a károkról.

Ékes Szeverin

„Bőgér András 1940-ben iratkozott be az Erdőmérnöki Karra. Miután 1938-ban a Felvidék déli magyar sávja visszatért, szükség lett több erdőmérnökre, ezért az évfolyamunk 120 fővel indult. Szép reményekkel kezdték meg tanulmányaikat. A frontszolgálatot megúszta az évfolyamunk, mert a magyar kormányok menteni akarták az értelmiséget, viszont annyi történelmi változást éltek át, mint még egyetlen nemzedék sem: Horthy-korszak, nyilas diktatúra, német és orosz megszállás, polgári demokrácia, kommunista diktatúra, stb. Bőgér András verse nagyon jól kifejezi egy korosztály sorsát." (Hábel György vasdiplomás erdőmérnök)

Bőgér András (1920-2007) erdőmérnök:

MI VOLTUNK A KEZDET

Ötvenéves találkozónkra
1944-1994

Harminckilenc nyarán, amikor még
kék volt felettünk a békés ég –
úgy indultunk mint sasok:
az égbe szállva
türelmes, bízó, akaró nemzedék.
Mi voltunk a kezdet, s mi lettünk a vég.
Köröttünk már feketedett a mindenség,
ám ebből mi mit sem láttunk,
naív hittel, bizakodva, virtuskodva
az életbe belevágtunk:
Istenem de rég volt, de rég:
mi voltunk a kezdet, s mi lettünk a vég.
Hittel hittük miénk lesz, mi leszünk a világ
s birtokba vettük a csodát:
amit úgy hívtunk, hogy élet,
mit újnak, boldognak remélt
mi voltunk a kezdet, s mi lettünk a vég.
Filiszter lettünk magunk is,
megszálltuk a tudomány honát -
kacagva jártuk a világot mi még:
mi voltunk a kezdet, s mi lettünk a vég.
Kitágult kis hazánk, magyar szót
repített a a márciusi szél.
Felvidék, Bácska, Erdély, Bánát visszatért.
mi voltunk a kezdet, s mi lettünk a vég.
Útjaink lassan fékeződtek, ránk ültek
lidérc álmok, bármi még,
mindig hittük, hogy útjaink
sosem válnak szét.
S nem önként jártuk:
kit a Donhoz vittek, s utána még tovább
hol már nem ismerték Európát –
mégsem volt, sosem elég
mi voltunk a kezdet, s mi lettünk a vég.
Egyre kuszálódott a nagyvilág:
négerek az Elbán, kozákok Pápán
mi e nagy világban szerteszét,
mi voltunk a kezdet, s mi lettünk a vég.
Foghíjasan lassan hazatértünk.
Hittük, hogy ránk virrad az új világ
mert még az ember él, remél
mi voltunk a kezdet, s mi lettünk a vég.
Soha sötétebb kort ember meg nem élt,
mert bűn volt a tudás, egyáltalán a lét.
Kussoltunk mert a reggeli imák, roráték
miknek emléke bennünk élt:
vakvágányra állított, - s bújtunk
mint hajnali fényben a menyét
mi voltunk a kezdet, s mi lettünk a vég.
Az élre nem mi álltunk, virult a szemét,
mi húztuk az igát, ilyen volt a lét –
a hatalmat szolgáltuk, mi adtuk az észt
mi voltunk a kezdet, s mi lettünk a vég.
Vállainkon törpe óriások nőttek,
hirdették az egy igaz eszmét,
mi közben meggörnyedtünk,
ők tollasodtak a honban szerteszét
mi voltunk a kezdet, s mi lettünk a vég.
Így teltek legszebb éveink,
hol volt már az egykori ideál
nősültünk, nemzettünk, mert
a világ meg nem áll,
nyomunkban már az új nemzedék,
mi voltunk a kezdet, s mi lettünk a vég.

BENEDEK ELEK ÚSZÓVERSENY

November 9-én a Művészeti és Sportintézet negyedik alkalommal rendezte meg a Benedek Elek Úszóversenyt. A szervezők Bucsy Gellértné, Baloghné Bakk Adrienn, Major Eleonóra és Simon István Ágoston voltak.

19 órakor volt a gyülekező a Csík Ferenc Uszoda aulájában és pár percel fél nyolc után megkezdődött a verseny.

A versenyzők 6 hagyományos versenyszámban külön nők és férfiak, majd 2 tréfás számban és a végén 4 x 33 méter váltóban vegyesen küzdöttek. A hallgatók mellett két kollégánk is részt vett: Cseh Gabriella és Varga Szabolcs. Nagyon örültünk, hogy megtisztelték rendezvényünket, és megnehezítették a hallgatók dolgát.

A 30 résztvevő mellett 25-30 szurkoló volt jelen. A szurkolótábor hangja különösen a tréfás és a váltó verseny számoknál jött meg. Buzdították a társaikat és velük együtt örültek a legyűrt métereknek.

A díjazottak érmet és oklevelet kaptak. Az érmeknek az értékét növelte, hogy a Kránitz György kollégánk által elkészített kerámia érmek erre a versenyre lettek megtervezve és elkészítve.

Reméljük a versenyzők kellemesen elfáradva, a szurkolók szép élményekkel és a szervezők jó érzéssel hagyták el az uszodát.

3. HELYEZÉS AZ ORSZÁGOS MESEMONDÓ VERSENYEN

Idén is sikerült helyezéssel hazatérniük hallgatóinknak a Népek Meséi III. Országos Egyetemi és Főiskolai Mesemondó Versenyről. A budapesti megmérettetésen Regős Alexandra óvodapedagógus hallgató harmadik helyezést ért el a 17 versenyző közül, míg Kiss Virág oklevelet kapott sikeres szerepléséért.

A benedekes hallgatók ugyanazzal a mesével indultak november 12-én, az ELTE Tanító- és Óvóképző Kar Magyar Nyelvi és Irodalmi Tanszéke által meghirdetett mesemondó versenyen, mellyel a karunkon rendezett „házi" versenyt már megnyerték. Regős Alexandra A székely asszony és az ördög, Kiss Virág pedig az Agárdi című mesét osztotta meg élményszerűen az országos megmérettetés zsűrijével és népes közönségével. Eredményesen szereplő hallgatóink felkészítő tanára ezúttal is Molnár Csilla adjunktus volt.

Takács Judit

XI. RODOSZ KONFERENCIA

Tudományos életünk fontos része eredményeink publikálása. Erre nyújtott kiváló alkalmat a közelmúltban megrendezett XI. RODOSZ Konferencia. Az eseményt a Romániai Magyar Doktorandusok és Fiatal Kutatók Szövetsége (RODOSZ) szervezte, a helyszínt Kolozsvárott a Babeş-Bolyai Tudományegyetem biztosította.

A hagyományoknak megfelelően idén is számos romániai, magyarországi, valamint más, határon túli fiatal kutató tisztelte meg előadásával és munkájával a konferenciát. A bemutatott témák, mint eddig minden RODOSZ-konferencián, cikkek formájában, egy majd hatszáz oldalas konferenciakötetben jelentek meg. A kiadvány, az elmúlt évhez hasonlóan, kizárólag lektorált, színvonalas munkákat tartalmaz.

A konferencia során az előadások folyamatosan, három szekcióban követték egymást. A szekciókban érintett területek többek között: bölcsészettudományok, élő- és élettelen tudományok, műszaki tudományok, irodalomtörténet, irodalomtudomány, nyelvészet, néprajz, informatika, matematika, ...voltak. A Faipari Mérnöki Kart három fiatal oktató (Horváth Péter György, Papp Tibor, Elek László) képviselte. Előadásaik a gyártástechnológia, a termékfejlesztés és -tervezés területeit fedték le.

Az előadások szüneteiben, valamit az azt követő kötetlen programok alkalmával lehetőség nyílt baráti beszélgetésekre, az adott témákban való elmélyülésre, valamint szakmai kapcsolatteremtésre.

Horváth Péter György
egyetemi adjunktus

Elek László, Horváth Péter György és Papp Tibor képviselte a Faipari Mérnöki Kart

HÁROM NEMZET HÁBORÚS ÉLETMENTŐI TALÁLKOZTAK

Eredményes munkát végeztek október 16-án a történészek és civil szervezetek, a háborús embermentők és mentettek első nemzetközi szimpóziumának résztvevői. Az egész napos program, a közel másfél ezer magyar, osztrák és szlovák igazolt háborús embermentő előtt tisztelgett.

A Nyugat-magyarországi Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kara, az Osztrák Kulturális Fórum, a Budapesti Holokauszt Intézet, a Keresztény-Zsidó Társaság, a Munkaszolgálatosok Országos Egyesülete és az Emlékezés 1944-2004 Alapítvány október 16-án egész napos programmal tisztelgett Sopronban és Balfon, a közel másfél ezer magyar, osztrák és szlovák igazolt háborús embermentő előtt.

A tanácskozás résztvevőit dr. Katona György dékán köszöntötte a Benedek Elek Pedagógiai Kar tetőtéri előadótermében, majd Kerpen Gábor, a Nemzeti Erőforrás Minisztérium Oktatási Hivatalának elnöke nyitotta meg a rendezvényt.

A konferencia előadásai a konkrét, hiteles helyi történések megismertetésére és többirányú feldolgozására helyezték a hangsúlyt. Rámutattak a múlt eseményeiből leszűrhető erkölcsi tanulságok fontosságára, az oktatásba való beépítésére. A résztvevők - többek között - előadást hallhattak dr. Pavol Mestyántól, a pozsonyi Holokauszt Múzeum igazgatójától és Michael Stanzertől, az European Civil Education alapítvány vezető kutatójától. A konferenciát Balfon három helyen közös tiszteletadás, koszorúzás követte.

A délutáni nemzetközi dialóguson megtelt a Balfi Művelődési Ház díszterme. A jelenlevő kutatók, oktatók, a helyi és a szomszédos ausztriai települések képviselői, az Alpok előterében élő embermentők és mentettek disputája az estébe nyúlt. Megfogalmazódott, hogy sok még a tennivaló annak érdekében, hogy a 66 évvel ezelőtt történtek tanulságai az oktatás és a nevelés részei legyenek. További összefogással elérhető, hogy az Igaz Emberek helytállása az európai és a nemzeti történeti emlékezetben méltó helyet foglaljon el.

A következő években a tanácskozás bővülő méretekben folytatódik. A szervezők jövőre már hat-hét ország embermentőinek képviseletével, további pedagógiai szakemberek és kutatók részvételével számolnak. Közben a szimpózium előadásainak teljes anyagát - más, a téma feldolgozását segítő oktatási tanácsokkal együtt - magyar, német és szlovák nyelven közzéteszik. A kötetet osztrák megbízásra Prof. Dr. Szita Szabolcs szerkeszti.

A balfi dialóguson egyetértés volt abban is, hogy a háborús embermentők ugyanazt az erkölcsi és anyagi elismerést kapják meg, mint a mentettek. A törvényjavaslatot, közös állásfoglalás alapján, a Munkaszolgálatosok Országos Egyesülete nyújtja be.

Prof. Dr. Szita Szabolcs

„Jaj, annak az országnak,
ahol a Büntető Törvénykönyv az erkölcs!"

MEGEMELT ÉLET

Borbély József történész írása

Szép ez a késői ősz, kárpótlás is a fura, se hal, se hús nyarunkért. A Kis-Rába mentén ballagok az erdő felé, a magasles felé, sugaras őszi napsütésben. A kutyát ma otthon hagytam, még agyonlőnék, mint a Tiszát, a régi szép kutyámat… Mert sok ám a vadász mainapság, sok az újgazdag „stüszi" is, hát vigyázni kell! Délutánonként már nem ajánlatos beljebb merészkedni az erdőbe.

A létezés magyar minősége, – ez jár a fejemben, Orbán Viktor kötcsei beszéde után. Az, hogy lehetünk-e, leszünk-e mi még „emelkedő nemzet"… Kinőjük-e ezt a régóta velünk élő „kvázit", ezt a mi olyanmintha életünket, ezt a kelet-közép-európai „olcsójánosságot"?

„A lét határozza meg a tudatot" – hirdették hajdan Marx után. Ugyanő fiatalon, a „pénz szörnyű hatalmáról" is értekezett, a zsidókérdés kapcsán. A mai ál-laza időkben úgy is mondják: a „lé" határozza meg a tudatot, vagyis a mani. Az átkosban maga a rendszer, a marxi-lenini államszocializmus „hivatalból" volt anyagelvű, vezérlő ideológiája volt a dialektikus és történelmi materializmus.

A mai világunk már „dialmat" nélkül, „életvitelszerűen" szintúgy anyagelvű: Kelet-Közép-Európa népei megkésetten, ám annál nekikeseredettebben, önnön maguk teljes kizsigerelésével törekednek konzumálni. Felkapaszkodni a 24. órában a tovatűnő, „jóléti fogyasztói szerelvény" utolsó kocsijára. Igencsak nehezen vesszük tudomásul azt a kétségkívül fájdalmas tényt, hogy mi erről a vonatról már lekéstünk.

A magyar társadalom túlnyomó része a mögöttünk hagyott évtizedekben, bőven megfizette az árat, a konzumáló fogyasztói lét NB II-es színvonaláért. Volt más lehetőség? – kérdezhetik. Élni kell, megélni! – ez a legfőbb parancs. Igen, csak itt valami nagyon nem stimmel: az ár-érték arány.

Emlékszem, a nyolcvanas évek vége felé a Jurta Színház-beli ellenzéki vitanapokra. Egyszer Kiss János filozófus azt mondta, az értelmiség ne hordja olyan magasan az orrát, hisz rendesen belerohadt a Kádár-rendszerbe. Csak kevéssel előtte ébredt, mint a társadalom zöme, érzékelve a kelet-európai változások előszelét. Igazat adtam neki, és ma sem gondolom másképpen.

„Kaparj kurta, neked is marad!" Erre a bokáig érő durva anyagiságra építhette a Kádár a maga politikáját, köthette azt a bizonyos kádári alkut. Volt rá fogadókészség. Vissza-visszaköszönő '56-os rabpanasz: a bitót elkerült, meggyötört politikai fogoly, miután a kikerült a börtönből, legalább szolidaritást várt a kinti társadalomtól. Egy foglár háta mögötti cinkos összenézést. Fájdalom, jobbára egy kényszeresen felejtő, közönyös kinti világ fogadta, egy hideg-rideg magyar világ… A nemzet odaült az idegen televízió elé… olcsó volt az alkohol, szabad a szerelem és a magzatelhajtás… Aztán lassan megérkeztek Nyugatról az IKKA-csomagok is, a cuccokkal…

A magyar finitizmus, passzivitás mélyebb gyökérzetű, mint a kádárista évtizedek áfiuma.

„Az az enyém, amit megeszek, megiszok!" Veres Péter „tarisznyahitűek"-ről beszél, a mindenkori politikusaiban, vezetőiben sokat csalódott szegényparaszti társadalom földhözragadtságát, sült-realista mivoltát jellemezvén. „Ne szólj szám, nem fáj fejem!" Meg ez is: „A politika úri huncutság." Kétségtelen, sok csalódás, keserűség, negatív tapasztalás van e népi mondások mögött. E velünk élő múlt, ez a mentalitás, a politikai nihilizmust erősíti, a „mindegy átkát" növeszti, melegágya a kontraszelektív kiválasztódásnak.

A mi perifériás szubrégiónk maga az örök jelenidejűség. Itt minden a mához szól: az a tiéd, amit ma megfoghatsz, megehetsz, megihatsz, magadévá tehetsz… ellophatsz, elhazudhatsz. A jövő bizonytalan, a politika gyorsan változik. E sekélyes jelenidejűség, a sokszoros és áttétes „muszájság" kitermeli a kvázit, az „olyanminthát." A mi jövő felé fordított tekintetünk, őszinte jövőfaggatásunk így akár balekság is lehet: keveset ér a piacon. Ady már látta ezt: „Nincs hit és teljességgel nincs hit itt a Duna-Tisza táján, ahol mindig is kevés volt."-írta. Terem viszont a cinizmus, mint a dudva, és terem a „hamis realista" is, aki komfortosan, könnyedén leadja az éppen aktuális dumát, és siet a kasszához, ahol csengetnek neki.

Érteni vélem én e történelmi üzenetet: a honi durva anyagelvűség gyökérzetét, a „tarisznya-hitűek" bizalmatlanságát, akiknek csak parasztfogásként szánták az emelkedett szép ideákat. Értem én a szegénység szavát, magam is régóta járom – Márai után – a szegények iskoláját. De értsük meg, honjaim, nemcsak kenyérrel él az ember! Nem balek, aki az életben az anyagi és a szellemi szféra arisztoteliszi egyensúlyát keresi. Azt az arany közepet, és megkíséreli kissé „megemelni" az életét. Eleink történelmi példák: egy „magasabb szempontért", egy ideáért akár saját anyagi érdekeik ellenében is küzdöttek. Úgy java nemzeti liberális nemességünk 1848/49-ben, vagy '56 reménytelen küzdelmének hősei.

„Nem kis dolog volt, nem kenyér, /Nem haltunk meg az életér, / Több volt ez annál: bús hazánk /Könyörgő szemmel néze ránk…" /Füst Milán: Szózat a sírból/

Ha nem hitelesíti a jövőben a magyar értelmiség, a politikai elit, magatartásával, élet-példájával a létezés magasabb minőségét, akkor folytatódik a kvázi, a mi „olyanmintha" életünk.

Írhatom ugyanezt „maibban" is: a gyakori közgazdászviták résztvevői jól tennék, ha merítenének a klasszikus – a neoklasszikustól néha itt-ott eltérő – közgazdaságtanból. Figyelembe véve, hogy a kultúra az emberi viselkedés minden összetevőjét befolyásolja, így a gazdaságit is, nemegyszer döntő módon. [*Fukuyama, (1997) Bizalom. A társadalmi erények és a jólét megteremtése.*] A bizalom, a becsületesség, a lojalitás, az igazmondás, a korrekt magatartás… ugyanis abba a kategóriába tartoznak, amit Kenneth Arrow Nobel-díjas közgazdász után külső gazdasági hatásoknak neveznek.

Mi lehetne más a végső érv, mint ez, a mai „gazdaságkorban"? De mindezt már fenn a lesen gondolom, ahol üldögélek, és önfeledten bámulom az őszülő, lombját hullató magyar vadont.

A SZŐLŐK ÉS A BOR KÖZÉPKORI ADÓZTATÁSA

A virágzó középkori borászat bemutatásánál feltétlen említést kell tenni a szőlőművesek, birtokosok terheiről, szolgáltatásairól, hiszen épp a XIII-XIV. század volt az az időszak, amikor az egységes jobbágyság kialakulásával párhuzamosan a terhek is egységesülni kezdtek, hosszú évszázadokra meghatározva a mezőgazdaságban dolgozók életét és munkáját.

A legjelentősebb kötelező teher az egyháznak járó tized (dézsma) volt, amelyet Magyarországon Szent István törvényei óta rendszeresen szedtek. A szőlővidékek lakosai természetesen először borban vagy mustban rótták le ezen kötelezettségüket (bordézsma). A természetbeni szolgáltatás határideje általában karácsony volt, de már esetenként szüretkor megkezdték annak begyűjtését. Természetesen ilyenkor nem csak borban, hanem részben mustban történt meg a beszolgáltatás. A jobbágyok, ahol lehetett szabotálták a dézsma beszolgáltatását. Ennek legegyszerűbb módja a korai szüretelés volt, amikor a borkereskedők még a szüreti időszak előtt felvásárolták és elszállították a bor egy részét, így az nem esett tized alá. A bevezetett ellenőrzéseket is könnyen átjátszották azzal, hogy a dézsmaszőlőt csak részben préselték vagy taposták ki és a még jelentős musttartalmú cefrét otthon még egyszer feldolgozták. Mindezen csalások ellenére a középkor folyamán az uradalmakhoz befolyt dézsmabor mennyisége mindig több volt, mint a saját művelésű, urasági szőlők bormennyisége.

A tizedszolgáltatáshoz tartozott a dézsmabor beszállítási kötelezettsége is, amely különösen a távoli birtokokról igen hosszú és fáradtságos út lehetett. Egy 1240-es úrbéri szabályozásban például IV. Béla kénytelen volt rendezni a zalai és somogyi bordézsma szállításokat, és a terheket csökkenteni. Tizedet köteles volt fizetni kezdetben a nemesség is, akinek tizedmentessége hosszú évszázados harc eredményeképp alakult ki.

A dézsmán kívül jelentős teherként szerepelt XIII-XIV. században általánossá váló és Nagy Lajos 1351-es törvényeiben rögzítésre kerülő kilenced is. Kilencedet (a termés kilencedik tized részét) a terület földesurai szedték. Az apátsági, püspöki és egyéb egyházi birtokokon a földesúr szerepét maguk az egyházfők töltötték be, így a szolgáltatás nekik járt.

Súlyos terhet jelentett a dézsmabor szállításokon kívüli bor és fa egyéb fuvarozása is. Bort kellett szállítani az úton lévő földesúr és kísérete után. Egy 1233-ból származó tényői (Győr megye) panaszlevél, a túlsúlyos kocsik miatt soknak tartotta ezt a terhet és enyhítését kérte IV. Bélától. A kiküldött békebírák úgy döntöttek, hogy a tényőieknek annyi bort kell az apátnak és kíséretének „könnyű kocsin" szállítani, amennyi nekik egy napra elegendő. Ha a bor elfogyott, úgy másnap ugyanannyit szállítottak, mindaddig, amíg az apát úton volt. Hasonló panaszt tettek a dongafa szállítására kötelezett somogyi kanászok is, akiknek 5 szekér hordófát kellett az uraság kaposi malmáig fuvarozniuk. (Ebből a fából dolgozhattak a környékbeli kádárok.)

A tizedhez szorosan kapcsolódott a pecsétpénz (pecunia sigillaris) jövedelme is. A tizedterületekről elszállított borról mindig engedélyt, pecsétes írást kellett kérni, amelyet kezdetben ingyen állítottak ki. Erre azért volt szükség, hogy a borvidékekről a dézsma begyűjtése előtt ne lehessen kicsempészni tized alá nem eső bormennyiséget. II. András idején ezért pénzt szedni még tilos volt, a XIV. század közepére azonban ez érvényes joggá alakult. A pecsétpénz összege általában 10-12 dénárt tett ki. Később hegyvám címén földesúri adóvá alakult és a vámszedő helyeken gyűjtötték be. A hegyvám, amit a másutt élő, nem uradalmi alattvalók, voltak kötelesek fizetni, több elégedetlenség, pereskedés alapjául szolgált. 1354-ben a győri káptalani jobbágyok és vendégek az országbíróhoz fordultak panasszal, miszerint Vilmos apát, a jogosan járó 12 dénár fölött, szüretkor 36 dénárt, metszéskor 24 dénárt és kapáláskor 1 dénárt követelt tőlük, 18 dénárt ajándék adása mellett. Miután Vilmos apát a káptalan és a király emberei előtt esküt tett arra, hogy ősi fennálló jogait érvényesíti, az országbíró elutasította a panaszlevelet.

I. (Nagy) Lajos király

A hegyjog címén (a földbirtok tulajdonjogának elismerése) a szőlőbirtokok a tized, kilenced, fuvarozás, pecsétpénz (hegyvám) mellett nagyobb ünnepkor ajándékot (zabot, élőállatot, bort, tojást) voltak kötelesek a tulajdonosnak juttatni. A uradalmi birtokokat az első évszázadokig robottal műveltették, illetve az adományozott és vásárolt szolgaelemek munkálták meg, akik a mezőgazdasági munkák téli szünetében tűzifát, rőzsét voltak kötelesek a földesúrhoz beszállítani. Ezek a szolganépek a XIV. századra végérvényesen a jobbágyság körébe emelkedtek. A robot nem bizonyult eléggé hatékony művelési módnak, s a későbbiekben a robotoltatást szinte teljesen megszüntették a hozzáértést igénylő szőlészeti műveleteknél, különösen a metszésnél.

Más jellegű szolgáltatásokra kényszerültek a királyi várbirtokokon élő szőlőművesek, akik természetbeni fizetséggel tartoztak a királynak és a főméltóságoknak. Termelt boruknak csak felét tarthatták meg, másik felének egyharmadát a királyispán, kétharmadát a királynak adták.

Nagy Róbert
történész-geográfus,
a NYME-AK Idegenforgalmi Intézeti Tanszék oktatója

„A gyökerek persze nem látszanak,
de tudod, hogy azok tartják a fát."
(görög mondás)

TISZTELGÉS EGY ÓVODAPEDAGÓGUS ELŐTT

Szomorúan tudatjuk a kollégákkal akik ismerték, szerették, tanítványai voltak, gyermekeik, unokáik óvónénije volt, hogy Friedrich Árpádné - Ani néni - a Nyugat-magyarországi Egyetem Ferenczy János utcai Aranykapu Gyakorló Óvoda nyugalmazott óvodapedagógusa 2010. október 9-én elhunyt. A közel 40 éves óvodapedagógusi munkája során húsz éven át napról napra megpróbálta az óvodásai mellett felkészíteni az óvodapedagógus hallgatókat leendő hivatásukra. Különleges egyéniség volt. Vidáman, barátságosan volt igényes és rendszerető. Remélem sok óvodapedagógusról lehet mindezt elmondani. Amiben különleges volt, most arról szeretnék megemlékezni.

Az 1989-es rendszerváltást követően a soproni óvóképző oktatói és gyakorlatvezető óvónői élen jártak az alternatív óvodapedagógiák kidolgozásában és az elképzelések gyakorlati megvalósításában. Közéjük tartozott Friedrich Árpádné is, aki a pedagógiai szabadság új ösvényein járva bekapcsolódott az óvodai élet megújításáért tenni akarók mozgalmába. 1989 szeptemberétől a Soproni Óvóképző Főiskola I. sz. Gyakorló Óvodájában – Friedrich Árpádné és Lakihegyi Alfrédné óvónők közreműködésével – két főiskolai docens, Eperjessy Barnabásné és Zsámboki Károlyné dr. irányításával, minisztériumi engedéllyel, egyedi kísérletként elindult egy Freinet-szellemű óvodai program.

Célestin Freinet (1896 -1966) a tanulás alapjául a közvetlen környezet tanulmányozásából származó gyermeki élettapasztalatot választotta a tudományok elvont bemutatása helyett. Szellemisége nemzetközi mozgalommá nőtte ki magát. Ma a világ számos országában meghonosodott, és élő gyakorlat ez a gyermekközpontú, aktív, sajátos ötvözetű pedagógia. Hazánkban a rendszerváltás után szellemisége beépült az országos alapprogramba.

Nagyon közel állt a két óvónőhöz és a két oktatóhoz ez a természet- és életközeli pedagógiai irányzat. Nagy lelkesedéssel dolgoztak a magyar óvodai adaptáción. A két óvónő több száz bemutatót tartott a gyakorló óvoda belgatükrös csoportszobájában az ország minden részéről és határainkon túlról érkező óvodapedagógusok, tanítók, társintézmények oktatói és hallgatói számára.

A gyerekek élvezték az óvodai élet sokszínűségét, a hozzájuk közel álló természetes életvitelt. Nem voltak kötelező foglalkozások, csak a játékban és az életben megtapasztalható csodák.

Az ősz kincsei, a tél örömei, a tavaszi zsongás kifogyhatatlan tárháza a játéknak, alkotásnak, munkának. Jó dolog együtt izgulni a mesék jóságos, ügyes, bátor, okos vagy éppen elesettségében kedves állataiért, „bőrükbe bújva" mozgásukat, hangjukat utánozni, s percekig önfeledten olyan erősnek, ügyesnek lenni, mint azok a mesében. De csodálatos dolog azt is megfigyelni, hogy a földbe vetett kis magból gondos ápolás mellett virágzó növény lesz! A rögös termőföld morzsolása, a szemcsés homok vagy kavics markolászása, a sima agyag formázása, tapintása emlékezetes marad a világ dolgaival ismerkedő gyermekekben.

Freinet szerint nem az életnek, hanem a megszervezett élet által tanulunk. Ani néni óvodájában a valóságos élethelyzetek rendezték maguk köré a tudnivalókat. Otthon csak lábatlankodnak a gyerekek a konyhában. Nélkülük gyorsabban elkészül a reggeli vagy a vacsora. De az óvodában ráérünk sütni-főzni, és jókat enni – gondolta az óvónő. Készítettek salátát sokféle zöldségből, gyümölcsből, sütöttek diós-mákos kiflit, mézes süteményt, teasüteményeket, pogácsákat. Születésnapokra tortákat, szendvicseket. Többször vállalták a tízórai elkészítését is a dadus nénik helyett. Egészen más szemmel néztek a gyerekek az ételekre, ha részük volt az elkészítésükben. Értékrendjüket ez is formálta. „Én még a Te kezedet is érzem benne!"- mondta az egyik óvodás a másiknak. Tisztelt Olvasó! Gondolt valaha is ilyet a felesége vagy az édesanyja főztjéről?

Ani néni nagyon sok embert ismert a városban. Mindenhol szívesen fogadták a gyerekekkel és a hallgatókkal együtt. Megmutatta óvodásainak a mesteremberek műhelytitkait. Voltak asztalosnál, cipésznél, gyertyaöntőnél, a Sterbencz kályhásnál, a Hirschler üvegesnél, és ő még hosszan tudná sorolni, hogy kinél. A cukrászdától a templomi orgonamuzsikáig, a hétköznapi piacozástól a képzőművészeti tárlatok látogatásáig, felsorolhatatlan, hogy mi minden belefért az általa szervezett óvodai életbe. A gyerekek alig várták, hogy visszaérjenek az óvodába, mert mindenki utánozni akarta a mesteremberek munkáját.

Hajóztak a Fertő tavon, vonatoztak Sopron egyik pályaudvaráról a másikra, kirándultunk autóbusszal, és ha lehetőségük lett volna, biztosan felültek volna egy ökrös szekérre, vagy egy lovas hintóra is.

A Föld Napja alkalmából az Erdészeti és Faipari Egyetem csodálatos kiállítást rendezett. Emlékszem hogy utána hetekig gyűjtötték a „csillogó" köveket a gyerekek. De a Vadgazdálkodási (akkor) Tanszékre is bejáratosak voltak.

Az emberi élet örömeit, bánatait, szokásait, ünnepeit egyszerű természetességgel élte meg a gyerekekkel. Együtt volt velük a lánya elvesztésekor, az unokái születésekor. Bánatban, örömben. Minden reggel jó szóval fogadta a szülőket is, engedte, hogy bekukkantsanak pár percre a nyitott ajtón keresztül. Tudta, hogy nekik az a legfontosabb, hogy jó helyen tudják gyermeküket.

Ne felejtsük el, hogy az óvodában semmi sem magától történik! Minden az óvónő műve, még akkor is, ha ez nem látszik. Háttérben marad, mert a gyermeket állítja középpontba!

Most is óvodában van, égi óvodában. Másképp nem lehet őt elképzelni. Figyel minket onnan is mosolyogva, és meséli, hogy hogyan lehet szépre-jóra, bölcsességre-ügyességre nevelni az óvodás gyerekeket és a leendő óvodapedagógusokat.

Emlékét sokan és sokáig őrizzük kegyelettel, tisztelettel, szeretettel.

Zsámboki Károlyné dr.
ny. főisk. docens
NYME-BPK

Ani nénit óvodásai köszöntik nyugállományba vonulásakor, 2003-ban

MINDEN LEHETŐSÉG ANNYIT ÉR, AMENNYIT KIHOZOL BELŐLE.

DIÁK HITEL

www.diakhitel.hu
06-40-24-00-24

Legyél, aki lenni akarsz!

TUDÁSTÉR TÁMOP FINANSZÍROZÁSBÓL

Épület infrastruktúra, eszközpark és informatikai felszereltség fejlesztése a célja, annak az - önerővel együtt - közel 5 Mrd Ft-os projektnek, melyet a Nyugat-magyarországi Egyetem a Társadalmi Infrastruktúrafejlesztési Operatív Program támogatásával valósít meg a „Zöld Egyetem" program keretében. Ezen belül Győrött, az Apáczai Csere János Karon mintegy 350 millió Ft-os beruházással, a Liszt Ferenc utca 42. szám alatti, főépület tetőterének a beépítésével multimédiás hallgatói tudástranszfer tér került kialakításra. A több mint 800 négyzetméteres hasznos alapterület bővülés egyidejűleg mintegy 150-200 fő befogadására alkalmas, technikailag jól felszerelt hallgatói teret és kutatóhelyeket alakítottak ki, valamint a kar könyvtárt helyeztek el.

A beruházáshoz kapcsolódik az épületrész valamennyi szintjének akadálymentesítése, ezen belül külső lift elhelyezése és egyes mellékhelyiségek mozgáskorlátozottak számára is használhatóvá történő átépítése. Felújításra került az épület lépcsőháza, új festést kapott a homlokzat, illetve folyamatban van a Liszt Ferenc utcai épületegyüttes tűzvédelmi rendszerének kiépítése, korszerűsítése is. A fenti beruházáshoz kapcsolódó munkálatok 2010. május végén kezdődtek, és - részben a nyári csapadékos időjárásnak is köszönhetően, némi csúszással – október közepére fejeződtek be.

Nem ezen beruházás részeként, de ezzel egyidejűleg a kar egy művészeti alkotással is gazdagodott, ugyanis a lépcsőház második emeleti fordulójában elhelyezésre került Bráda Tibor festőművész nagyméretű ólomüveg művészeti alkotása, „Üvegkép a tanításról" címmel. Az üvegalkotás elkészítése és beépítése – részben – az Oktatási és Kulturális Minisztérium támogatásával valósult meg.

Dr. Dux László egyetemi tanár Nemzeti Erőforrás Minisztérium felsőoktatásért felelős helyettes államtitkára és Prof. Dr. Faragó Sándor rektor úr a tudástér átadási ünnepségén Fotó: Kovács Kinga

Nádi Boglárka (FMK AMI) plakátja II. helyezést kapott
Skopjéban a Nemzetközi Diák Plakát Versenyen